

flordecard

Sant Llorenç des Cardassar * Abril del 2004 * núm. 314

XXV aniversari de la democràcia municipal 1979-2004

XXV anys de democràcia municipal

Enguany es compleixen els primers 25 anys d'ajuntaments democràtics, un aniversari ben significatiu que no s'havia vist mai a la nostra història, ja que la que hi havia abans de la dictadura de Primo de Rivera no es pot comparar amb l'actual. Aquesta etapa ha estat molt positiva per als ciutadans, si bé hi ha alguns punts que, segons la nostra opinió, serien millorables.

Tot i que són aspectes ben sabuts, entre els avantatges en relació al sistema anterior destaca el fet que ara la gent té l'oportunitat de triar els seus dirigents, i canviar-los cada quatre anys si no li agrada la seva actuació.

Les administracions locals també han agafat molt més protagonisme i disposen d'una major capacitat per solucionar la majoria dels problemes dels ciutadans, que ja no tenen tanta por d'atracar-se a l'administració perquè senten que els polítics i els funcionaris estan més a prop seu.

Potser, bàsicament, el que ha canviat ha estat la mentalitat de la gent, que sap que ara té uns drets i els pot exigir, quan abans hi havia la sensació que només tenia obligacions.

Com a punt concret i destacable -almanco teòricament-, consideram que l'Agenda local 21 és una eina molt important per aprofundir en aquest canvi democràtic, ja que no limita l'actuació dels ciutadans a votar cada quatre anys, sinó que els permet decidir sobre cada un dels aspectes que han de conformar el municipi en el futur.

Però, com tot, també té punts obscurs, que si és possible hem d'intentar millorar. Un d'ells és que alguns polítics s'han professionalitzat, han sabut trobar els mecanismes per aconseguir sempre un escó i aferrar-se al poder sigui qui sigui el qui el detenti.

També és remarcable que, abans, la corporació local estava restringida a les classes "altes" del poble, mentre que amb la democràcia han estat les mitges les qui n'han agafat el maneig i les baixes segueixen al mateix lloc, perquè és evident que moltes persones no estan en condicions de deixar la feina per dedicar-se a la política.

Durant la dictadura el batle triava els regidors, que conformaven la seva camereta particular; ara, són els partits els qui decideixen les llistes, posant a llocs preferents els que volen que surtin elegits, en una triadella que moltes vegades valora més la possibilitat d'aconseguir vots que la pròpia capacitat del candidat, com seria desitjable. En aquest sentit, potser moltes decisions es prenen en funció dels vots, no de les necessitats del poble.

Tampoc no ha canviat gaire el fet de què els qui detenten realment el poder municipal no són els qui mostren la cara, sinó els grans poders econòmics que controlen partits i persones i que gairebé sempre s'estimen més quedar rera la barrera movent els fils dels polítics.

Hi manca també una major autonomia financera, per no dependre de la sintonia política amb les institucions autonòmiques, que obrin o tanquen l'aixeta de les ajudes en funció de l'afinitat ideològica, circumstància agreujada darrerament amb la supressió de l'IAE.

En fi, les coses mai no són blanques o negres, sinó que sempre tenen matisos, però en aquest cas els aspectes positius són infinitament superiors als negatius. Per això cal celebrar aquest XXV aniversari i fer vots -mai millor dit- perquè sigui per molts d'anys.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecad@wanadoo.es

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462

Abril del 2004. Número 314

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Ignasi Umbert.

Col·laboren

Josep Cortès	XXV anys	Portada
	XXV aniversari	15
	Tal dia com avui	21
Guillem Pont	Accidents de trànsit	3
	Imatges del mes	4
	Girar papers	28
Antoni Sansó	Salvador Dalí	6
	Sa Coma	13
	Fent memòria	22
Rafel Umbert	Sant Joan Pelut	7
Ignasi Umbert	El primer Consistori	8
Galmés-Pont	Sa Fontpela	10
Joan Vicenç Lilo	L'àmbit nacional	11
Pau Quina	Teatre	12
Felip Forteza	Felipades	14
Nicolau/Simonet	Demografia	14
Miquel Piris	Romeja ferroviària	16
Jordi Caldertey	Un català eivissenc	17
Ramon Rosselló	Història	18
Margalida Fiol	Pàgina infantil	19
Sebasvià Sansó	Apeo de 1818	20
Joan Roig	Tertúlia de cafè	23
Miquel Jordan	ADELA	24
Isabel Muñoz	Poesia	25
Crom el Nòrdic	Els Pets	26
Xesc Umbert	El temps	27
Bel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

De l'Editorial se'n fan responsables el director i el consell de redacció.

Guillem Pont

Accidents de trànsit: Qui i com se centra el debat o la necessitat d'obrir els ulls.

Gairebé cada dia, a la premsa, hi ha notícies referents a aquesta mena de guerra amagada. El constant degoteig de morts fa que, des d'un temps ençà, no solament sigui un tema de "notícia" sinó que també se'n comenci a parlar en articles d'opinió i altres indrets. Sense anar més lluny, avui dia 28 d'abril de l'any dos mil quatre: un titular de la premsa diu: "Continúa la racha de accidents mortales en las carreteras de Baleares"... "... el número de víctimas de este año asciende a 58".

Segons diuen, un milió i mig de persones moren anualment per accidents de trànsit. Un milió i mig són moltes persones. Segurament si el motiu de la defunció violenta fos un altre ja faria estona que els autodenominats "guardians de l'ordre mundial" hi haurien intentat posar remei.

Potser perquè és un tema que es comença a remenar, vaig parar atenció en el debat televisiu que l'altre dia feren a les tantes de la nit.

Van parlar de xifres de morts i també de xifres de mutilats irrecuperables.

Parlaren de cotxes i del seu aparellament amb la qualitat de vida: com més nivell de vida més cotxes i més potència. I de la importància econòmica que, per a molts de països, comporta la indústria automobilística.

En un moment determinat i després de les crues imatges del reportatge, el conductor del debat parlà de responsabilitats i concretà dues vessants: la societat d'una banda i els conductors de forma individual de l'altra.

Posteriorment, i aprofundint en el tema "conductors" es van assenyalar les causes. Són causes conegudes a través de les campanyes publicitàries de la Direcció General de Trànsit. Les que se solen assenyalar com a principals són l'alcoholisme, el fer de conduir -qualsevol vehicle- amb certes copes de més, la velocitat excessiva i les distraccions puntuals (cercar les ulleres, espolsar un cremalló, atendre el mòbil...).

Després de varis reportatges el

grup de persones convidades (un actor, un tècnic, un...) anava dient opinions, més o menys encertades, més o menys profundes entorn dels accidents de trànsit. Tot el temps que vaig mirar el reportatge no vaig saber veure gens de mala intenció en les intervencions, vull dir que les persones que parlaven, en tot moment em van semblar sinceres i ben intencionades...

Al cap d'una estona d'escoltar i posar-hi atenció, me'n vaig cansar i vaig fer el que se sol fer en aquests casos, canviar de canal. El fons del debat em va semblar falç i tergiversat. No em va agradar. No crec que hi hagués intenció de manipulació però em vaig sentir manipulat i per això vaig cercar un altre entreteniment.

Potser sense voler (?) tot el debat se centrà en les "obligacions individuals" i en cap moment es va fer referència a les "responsabilitats socials", per això dic que em vaig sentir manipulat, perquè solament es va fer lectura d'un dels dos caires de la moneda.

Ja no m'haurien d'estranyar determinades coses. M'estalviaria el sentiment agrenc. Es lògic i normal que el neoliberalisme imperant o també l'anomenada economia de mercat, ho aboqui tot sobre esquesnes individuals, tant els guanyats, com la responsabilitat de conduir ben despert i concentrat.

Tampoc no està dins un àmbit de normalitat que se'ns orienti a pensar que hi ha altres alternatives al cotxe indi-

vidual a l'hora dels desplaçaments necessaris per al treball o l'esbarjo.

Llavors es quan, com puces, entren els interrogants i hom es demana, si tots els pobles de Mallorca estassin comunicats amb un tren superficial i ràpid que passés cada parell de minuts, una mena de metro de Barcelona o de Madrid, amb l'avantatge que en molts de trams podria ser superficial, qui agafaria el cotxe per anar de gresca o a fer feina?

Quants d'aquests 58 morts d'enguany sense anar més enfora ens haguéssim estalviat? Què val una vida?

Perjudicaria això el turisme? I la qualitat de vida?, quina qualitat?

Òbviament seria una mesura costosa però... què valen els cotxes que circulen? I les carreteres que s'han de fer?

Una determinada lectura presumptament realista ens podria portar a pensar que el comentari és mal orientat, que si hi hagués un transport públic modern (i normal en altres indrets), aquí tanmateix no s'utilitzaria, que la gent d'aquí vol poder presumir de cotxe, que aquí som diferents... i potser és cert.

Potser aquesta postura amarada de pragmatisme a curt plaç té raó d'existir.

Però no ho sabrem fins que no es demostrï. No tenim perquè ser diferents als barcelonins o al madrilenys o als suïssos que cada dia agafen el tren per anar d'aquí i d'allà. Podrem opinar sobre la qüestió el dia que tots estiguem en un mateix nivell.

En el fons hi ha una qüestió de greuge comparatiu, que els nostres governants no treballen i la televisió ens amaga. Balears, Mallorca no disposen d'un transport públic en concordança amb la necessitat de la seva gent, ni amb la sostenibilitat del seu territori, ni amb l'aportació al grau de riquesa mig del país.

O no és així?

Abril, l'esclator

La primera vegada va ser casual, però la segona hi vaig anar ben aposta. Entre una i altra vegades ha passat gairebé una mesada. Passejar pausadament pel corral (jardi?) dels tarongers immers en l'aroma de les seves flors produeix un efecte balsàmic i reconstructor considerable. Els efectes que produeix el senzill joc de perfums i renou d'aigua que ja utilitzaven els àrabs ja fa un miler d'anys encara estan, de forma generalitzada per redescobrir i valorar. (Ens queden tantes coses per aprendre!). La flor de taronger gairebé ja no s'utilitza per fer la refrescant aigua de flors. La flor de taronger, amb la seva part femenina tan masculina, és percebuda com "una més", blanc sobre verd, però no per això deixa de tenir una singular i especial màgia que tothom és capaç de percebre.

Les abelles van folles. El dies s'allarguen, acaben d'eixamar... i porten una activitat de por: fabricant bresca, la reina posant ous, traginant mel, alimentant les larves -cal multiplicar la mà

d'obra-, de rebot polinitzant flors... el zum-zum intermitent és constant... cada dia ensalivant el nèctar del mateix tipus de flor, un viatge i un altre, una flor i una altra... i així de bon matí fins a la posta de sol. Una meravella d'organització i de producció... un altre pou de desconeixement.

El mes de Maria, el mes de les flors és el mes que ve, el maig... però a l'abril, déu n'hi dó! Des de la sàlvia a la perera, des del card al taronger, des de la ravanissa a la robínia... i les ovelles que pasturen les farratges tan altes com elles, farcides de margalides i roselles... no és estrany que les abelles vagin d'aquí i d'allà sense parar, o que els estrangers que passen per carreteres secundàries s'aturin sense avisar ningú per fer una fotografia.

Però, amb tots els respectes per a les abelles, per a les flors d'abril, per als granots que no paren de cantar, per a... en el mes d'abril, o millor dit a l'entorn de Pasqua, es donen determinades circumstàncies que, almanco a mi personalment, em porten directament als records de la infantesa. A aquells records que el temps no ha estat capaç d'esborrar. Amb ull d'ara mateix es pot entendre que són una collonada més de les que se senten cada dia, "batalletes de padrí", però adesiara recordo aquell tenebrós sentiment de culpabilitat que teníem quan, un dijous o divendres Sant, poc abans de la missa, passant

assedegats per davall un ametler, sense pensar-hi gaire, se'ns ocorria menjar un ametló.

Ei!, això, menjar un ametló, aleshores era un fet transcendent. I no pel que suposava de robatori (pecat venial, "Robatorum per menjatorum no és peccatorum", i a més, a ca seva, tothom en tenia molts d'ametlons) sinó perquè llavors, si no havien passat les tres hores preceptives de dejuni, no podíem anar a combregar i aquest fet, no combregar per Pasqua Florida, era pecat mortal,

el que vol dir que, en cas d'accident o de mort inesperada suposava anar directament a l'infern, al crematori etern. O això almanco ens pensàvem. Anar a "robar ametlons" era d'altra banda, una activitat infantil de temporada ben habitual que afectava a nins i a nines. Un joc més, no sempre fàcil perquè aleshores

res, les ametles eren ben apreciades (fins el punt que després de la collita normal sortien petits estols de pellucadors que es podien fer un jornalet cercant les ametles perdudes que els propietaris, deixaven sense voler) i a foravila sempre hi havia gent que hi treballava amb dedicació exclusiva.

Un altre escabrós record preturiístic d'aquest mes es troba en els nius dels ocells. Anar "a cercar nius" era una altra activitat lúdica habitual de la majoria dels infants (nins). Es tractava de trescar pels voltants del poble per trobar algun niu en una branca d'ametler. Qui més qui manco tenia el seu redol que, per anar bé havia de ser exclusiu. Si hi havia sort per als infants (que representava un desastre per als pobres ocellons) i se'n trobava algun, llavors el procés depenia del tipus d'ocell. Si era de capxiribote (no sé perquè en els capxigranys els deim capxiribotes) aquell ocell insectívor de cantar estrident i colors vius, el solien esbucar sense miraments. Aleshores el capsigrany era un animal "dolent" ja que presuposadament es menjava les butzetes dels altres nius. En definitiva, i com passa encara ara a altres nivells, els nins espatllaven el niu d'un ocell amb ràbia perquè se suposava que, aquest ocell, en ser adult, podria fer allò mateix que els nins feien (no és tota una lliçó d'història moderna?).

Els més cercats eren els de cadenera, perquè els nins més grandets i destres, amb una fulla de moro i caramutxes feien una gàbia on engabiaven els aucellons. La intenció, i algunes vegades s'aconseguia, era que les mares ("ses veies" en deien) alimentassin, des de fora, els petits engabiats que creixien en la gàbia fins a ser adults. (Quina altra

lliçó d'enginy i d'amor maternal; per part de les cadeneres!).

Amb això dels ocells engabiats val a dir que, normalment la cosa acabava bé, i els ocells joves aconseguien fugir de l'estretor de la gàbia. Un barreró defectuós, el vent...facilitaven la seva sort.

Coses de la vida. Ara aquesta activitat d'anar a cercar nius, pensat amb els ocellons, afecta el sentiment, i sense pensar-ho ni un segons signariem una declaració de rebuig a l'activitat, per la seva crueltat i també perquè ni s'entén ni es comparteix la finalitat, a hores d'ara no es considera lògica. Però d'altra banda, i en el mes absolut oblit, a Guantánamo hi ha persones engabiades, vexades i humiliades sense cap tipus de judici, segurament al servei d'una campanya electoral. (Quina vergonya!).

Bé, tornem a l'abril, de totes les flors, enguany el jurat floral de la secció *Les imatges del mes* de Flor de Card, amb absoluta unanimitat ha triat... la carxofa! Per la combinació de colors, morat sobre verd grisós, per la majestuositat de la planta de temporada, amb fems i aigua pot superar perfectament la braçada cúbica. Pel fet de què en general, és apreciada sense arribar mai a florir, (ens les empassam quan encara són poncelles). Per l'escamosa textura. Per la seva utilitat, des del collir i menjar a la granada passant per múltiples plats... Per aquestes raons i potser moltes d'altres ocultes o desconegudes, per tot això és la flor del mes.

Salut i força!

Guillem Pont

FONTANERIA

JOAN MIQUEL

C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

2004: any Dalí (I)

Biografia de SALVADOR DALÍ

1904. Neix a Figueres (Catalunya) l'11 de maig. Des de molt jove mostra dots excepcionals per al dibuix. Té una infantesa de nen consentit i exhibicionista i una adolescència de vivència antisocial.

1916. Després de cursar estudis secundaris al col·legi de La Salle, ingressa al col·legi dels Germans Maristes, a l'Institut de Figueres i a l'Escola Municipal de dibuix.

1918. Els seus primers quadres, exposats al teatre municipal de Figueres, són apreciats per la crítica. S'encarrega del disseny gràfic i de la crítica d'art de la revista "Studium" de l'Institut de Figueres.

1919. Dissenya i construeix una carrossa per a la diada de Reis de Figueres. Publica varis articles damunt revistes locals, sobre els grans mestres de la pintura i els poemes "Quan les bruits s'endormen". Amb "Les meves impressions i records íntims" inicia el bloc autobiogràfic. Expos a una col·lectiva de joves artistes locals a la Societat de Concerts de Figueres.

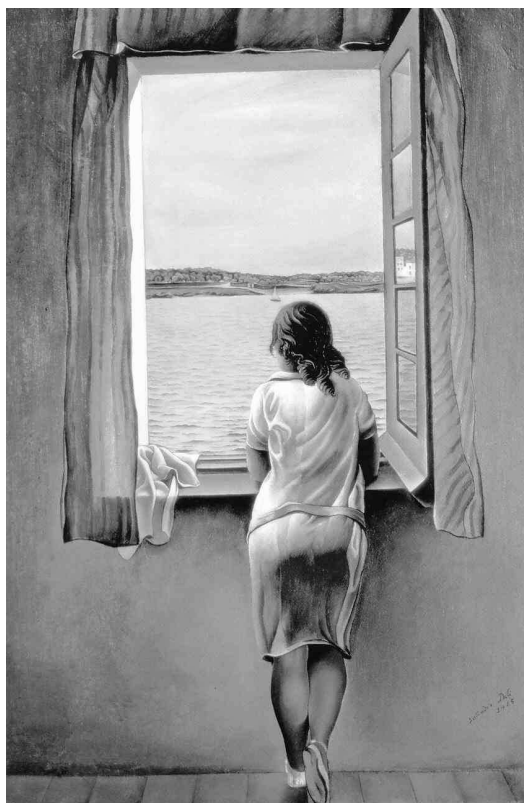
1921. Pinta "Retrat del meu pare", on es pot apreciar les difícils relacions entre ells. Dibuixa dos cartells per a les fires i festes de la Santa Creu de Figueres i la coberta del llibre "Biografia d'en Pep Ventura". Ingressa a l'Escola de Belles Arts de San Fernando (Madrid). Viu a la residència universitària, on té amistat amb García Lorca, Buñuel, Maruja Mallo, ...

1922. Dibuixa dues cobertes dels programes de mà de les Fires de Figueres. Romp amb el món de Figueres i en obres com "Nocturn ma-

drileny" ens mostra les vivències a Madrid; és el món de les experiències nocturnes fins a altes hores de la nit amb els seus amics de la residència.

1923. És expulsat per un any de l'Acadèmia de San Fernando per posar en dubte la capacitat dels seus professors i provocar disturbis. Aquest mateix any és empresonat 35 dies a Girona per raons polítiques. S'apropa al cubisme amb obres com "Autoretrat cubista" i "Autoretrat amb L'Humanité" on figura el diari francès seguint els *papiers collés* de Braque i Picasso. Investiga totes les tendències d'avantguarda i sofreix la influència de l'escola metafísica italiana.

1925. Participa a l'exposició dels artistes ibèrics al Retiro madrileny. Retorna a San Fernando. Vacances a Cadaqués amb García Lorca. Pinta "Muchacha asomada a la ventana", l'obra més coneguda dels anys juvenils i on el tractament de la figura -la seva germana Anna Maria- és magistral. Primera exposició individual a la galeria Dalmau de Barcelona. Col·labora en la Gaceta de las Arts de Barcelona. Experiència cubista amb "Arlequí" i "Venus i un mariner".

1926. És expulsat de manera definitiva de l'Escola de Belles Arts. Presenta dos quadres a la mostra "Art Català Modern" realitzada a Madrid. Realitza un viatge pels Països Baixos i el seu primer viatge a París on s'entrevista amb Picasso. García Lorca publica damunt la prestigiosa Revista de Occidente "Oda a Salvador Dalí". Segona exposició a la galeria Dalmau.

1927. Servei militar. Aparició de "Saint Sébastien". Desenvolupa l'Estètica de la objectivitat. Realitza els decorats per a l'obra teatral de García Lorca "Mariana Pineda" i per "La familia del Arlequín" de Adrià Gual. Primer quadre surrealista per García Lorca: "La miel es mas dulce que la sangre".

1928. El seu dibuix "Diàleg a la platja", que contenia un dit fàl·lic és censurat al Saló de Tardor. Amb la pintura "Sol" s'atraca molt als límits de l'abstracció. Dóna la conferència "Algunes dades per a la comprensió de la pintura més recent" al Casino Menestral Figuerenc. Segona estada a París: Miró li presenta els surrealistes. Amb Lluís Montaña i Sebastià Guasch publiquen el "Manifest Groc", un fervorós atac a l'art noucentista. Escriu amb Lluís Buñuel l'argument de "Un perro andaluz".

1929. Primera exposició a París a la galeria Goemans. Amb la pel·lícula "Un perro andaluz" escandalitza i causa sensació a part de marcar la seva entrada oficial en el grup dels surrealistes parisencs. A través de Miró coneix Tzara, a Paul Eluard, a Gala i als surrealistes. Pinta "Els primers dies de la primavera", que es caracteritza per la introducció deliberada de símbols freudians. Els quadres d'aquest any tenen com a base elemental el llenguatge dels llibres de Psicologia, com a "L'home invisible". Durant les vacances d'estiu a Cadaqués sedueix Gala, que abandona Eluard per viure amb Dalí, cosa que provoca la ruptura amb el seu pare. Pinta "Adaptación del deseo" i "El gran masturbador", inspirades en Gala.

Per què ballam Sant Joan? (I)

Tomeu, d'on va venir el teu interès cap a aquesta festa?

L'any 70 va a formar-se el Club Card i una de les seves seccions fou Card en Festa, que començà a funcionar l'any 1974. Érem un grup de gent amb inquietuds per les tradicions que havien quedat apagades des dels anys de l'enfrontament civil de 1936 i que no se seguiren durant el règim anterior a la democràcia; entre elles, els balls de pagès, el fogueró de l'església per sant Sebastià i Sant Joan pelut. Jo era un més del grup i vaig organitzar una mica els diferents elements necessaris per reprendre aquesta tradició.

Per què decidíreu posar novament enmarxa aquesta tradició?

Va ser, com t'he explicat, perquè hi havia un grup de gent interessada en el tema i especialment don Joan Roselló, qui va ser rector de la parròquia durant aquells anys. Va tenir la iniciativa de fer una recerca acurada a l'arxiu parroquial per veure si hi havia alguna descripció o document que aportàs informació sobre com devia ser la festa, però, segons pareix, no va trobar res.

Quin criteri vàreu prendre a l'hora de posar-la en marxa?

Ens vàrem basar en el que ens va explicar la gent.

Quina gent?

Catalina Capó, coneguda com a "Sor Catalina del Camí", era una monja que havia estat de jove a Sant Llorenç i que ens va descriure amb tot detall com era la vestimenta que duia la persona que representava Sant Joan. A part hi ha també la descripció que se'n fa a la novel·la Flor de Card.

Llorenç Lladria Andreu, conegut com l'amo en Llorenç Borges, ens mostrà la música. Ell mateix havia acompanyat el ball de Sant Joan sonant el violí.

Andreu Bauçà "Fil" ens ensenyà els punts per ballar la música. Segons ell mateix ens digué, havia ballat un any quan era jove (devia tenir 16 o 17 anys), però sols va ser una vegada.

Varem demanar a molta gent major, per veure si podíem recollir més detalls, però la gent bàsicament recordava que Sant Joan Ballava dins l'es-

glésia i amb els dimonis, poca cosa més. Demanàrem a la família del rector Joan Galmés, que s'encarregaven de l'església, però tampoc no ens pogueren donar més detalls.

Com repreneu la tradició?

Sortírem novament a ballar per sant Joan a l'església i al lloc sagrat l'any 80, una vegada lligat tot el que hem comentat fins ara.

L'any 1980

Sant Joan: Toni Santandreu "Paler".

Sonadors : L'amo en Toni fai amb el guitarró i en Pep de Son Berga amb la guitarra, Toni Busquets "Orell" amb el llaüt i Joan Adrover "Verrató" amb el violí.

Els dimonis: Tomeu Pascual "Fosser" i Miquel "de sa Murtera"

Es va ballar l'oferta dins l'església, es va sortir ballant fins al portal, i es féu un ball al "lloc sagrat".

Els anys 1981 i 1982 es fa fer bàsicament el mateix, però en Joan Ramis, s'afegí als sonadors amb un flabiol. Aquests anys sonadors, dimonis i Sant Joan, a més de dins l'església, anaren a sonar davant tots els bars.

Tenc un molt bon record de la il·lusió i esforç que va posar-hi tot-hom per ajudar a recuperar aquesta tradició i n'estic molt agraït. Des del 1983 se n'encarregà el grup Card en Festa.

Tomeu, per què ballam per Sant Joan?

Perquè hem volgut tornar a una costum antiga arrelada entre la gent, una cosa popular i sentida.

Gràcies per aquesta estona... ho escriuré per no oblidar-me i si ho trobes demanaré a en Pep si té una mica d'espai a la revista perquè a més pugui saber el que m'expliques, qui hi estigui interessat.

Tomeu Massanet "de ses Sitgetes"
i **Rafel Umbert** "de sa Fompella"
Taller de sastre, 26 d'abril de 2004

El primer Consistori: 1979-1983

Ignasi Umbert

El passat dia 19 d'abril va fer 25 anys de la configuració dels primers ajuntaments democràtics des de l'inici de la Guerra Civil espanyola. Setze dies abans hi havia hagut les primeres eleccions municipals. La majoria de gent que formàrem aquell primer Consistori no teníem cap tipus de coneixement del que era la gestió municipal. Tan sols en Tomeu Pont, capdavanter de la UCD, tenia una certa experiència política per haver format part d'alguns consistoris anteriors, i jo mateix, que ja feia uns anys que m'havia integrat en la lluita clandestina contra la dictadura franquista; a la resta, llevat d'excepcions, tan sols els empenyia una voluntat de treballar per al poble.

Aquell primer Consistori estava compost per cinc membres de la Unió de Centre Democràtic, UCD, amb en Tomeu Pont al front, 2 del Grup Independent de Son Carrió, amb en Mateu Puigròs al front, 2 del Grup Independent de Sant Llorenç, encapçalat per en Mateu Girart i 2 del Partit Socialista Obrer Espanyol, PSOE, conformant una majoria aquests darrers grups, que elegiren el que subscriu aquest article, Ignasi Umbert, aleshores capdavanter del Partit Socialista a Sant Llorenç, com a primer batle de la restauració democràtica al nostre municipi.

La veritat és que la cosa no era gens fàcil, perquè a pesar de la bona voluntat de tots els regidors elegits en aquella primera convocatòria electoral democràtica, els entrebancs foren nombrosos; però n'hi havia un de difícil solució, i aquest era l'econòmic. La política emprada pels ajuntaments anteriors no havia estat la més adequada en aquest aspecte. El pressupost del que disposava

aquell primer Consistori no arribava als 16 milions de pessetes, dels quals el 50% estava destinat a pagar el personal -3 administratius i 4 o 5 policies, a més d'altres serveis-; la resta pràcticament ja estava tot gastat. Davant això, i vist el desconeixement que teníem de la situació econòmica de l'Ajuntament, es va decidir prorrogar el pressupost de l'any 1978, encara vigent a l'hora de fer-se el canvi. Les expectatives que els ciutadans llorencins havíem dipositat en aquella nova corporació haurien d'esperar una mica. Això va suposar que pràcticament aquell primer any d'Ajuntament democràtic l'haguérem de passar quasi en blanc, estudiant les mesures a prendre per poder donar resposta a les necessitats del nostre municipi. Així i tot, es prengueren acords tan importants com el canvi de categoria del nostre Ajuntament, passant de 8^a a 6^a. S'acordà construir l'edifici de la Creu Roja i la primera càmera frigorífica al cementiri, i s'inicià la redacció de les primeres Normes Subsidiàries del municipi. També s'acordà municipalitzar el servei de recollida de fems, comprant un camió per dur-lo endavant. També es va negociar amb els que aleshores eren els propietaris de la primera línia de sa Coma, una rebaixa de les altures dels edificis que el pla d'aquells temps contemplava, de 13 altures es va passar a 7.

És a partir de l'any 1980 quan es comencen a prendre una sèrie d'acords que permetran en un futur proper que l'Ajuntament pugui actuar amb la solvència necessària per donar sortida a les expectatives dipositades en nosaltres. Efectivament, la modificació d'algunes taxes com la de llicència d'obres, que va passar de cobrar-se a tant per metre quadrat a cobrar-se l'1'5% del pressupost de l'obra; com exemple: el 1978 s'havien recaptat 68.000 pessetes per aquest concepte, el 1980 ja se'n cobraren més de 2 milions, i el 1985 sobrepassarien els 110 milions. També es va negociar amb Gesa la modificació del conveni que tenia establert amb l'Ajuntament des de ja feia uns anys de 90.000 pessetes per drets de penjada dels fils elèctrics i de les colomasses a

les façanes, passant d'aquesta manera a cobrar-se l'1'5% de la seva facturació bruta del municipi. El resultat d'aquesta acció va fer que la quantitat que es va començar a cobrar a GESA fos suficient per pagar la factura elèctrica municipal. Així mateix, es varen actualitzar les plusvàlues, cosa que no s'havia fet des de bastants anys enrera, que suposaren, i encara suposen, una aportació econòmica prou important per a les arques municipals

Una altra acció duita a terme va ésser la recuperació d'una part important de s'Estanyol a Cala Millor, ajardinant la zona, naixent així el Parc de la Mar, zona privilegiada i multifotografiada pels nostres visitants.

També durant aquests primers mesos del 1980 es prengueren acords polítics tan importants com la normalització del nom de San Lorenzo des Cardazar, que passà a dir-se Sant Llorenç des Cardassar. Es va aprovar el nou escut municipal. La modificació del sentit de la Creu dels *Caidos* del cementiri municipal amb una nova inscripció on quedaven representats "tots els llorencins que per causes de la vida i de la història descansaven i descansen lluny dels seus". Fou un acte de superació de les ferides de la Dictadura i en especial de la Guerra Civil, així com també ho fou la supressió dels noms dels carrers de caràcter polític i la recuperació en alguns casos del seu nom original, així com la col·locació de les respectives plaques de ceràmica. S'inicià el procés de normalització lingüística i ara els programes i cartells es fan en la nostra llengua.

Es va crear el primer embrió del que seria la brigada municipal. Es compraren uns terrenys a la zona de ses Rotes Noves a fi de construir-hi un magatzem municipal, avui conegut pel nom de "sa cotxeria de s'Ajuntament". També aquest any es compraren els terrenys confrontants amb la part de darrera del cementiri per una propera ampliació -que es va fer fa uns quants anys-. També es col·locaren persianes a les finestres de l'Ajuntament. Aquest any, el primer consistori democràtic llorençí aprovà el seu primer pressupost,

que passà a ésser de 35,5 milions.

Ja al 1981 es continuaren gestionant alguns dels acords presos l'any anterior. S'asfaltaren algunes camades dels voltats del poble, les més concurregudes. S'aprovà el primer avanç de les Normes Subsidiàries. El pressupost d'aquest any arribà als 45,6 milions, més 8,6 dedicats a inversions. En dos anys havíem triplicat el pressupost municipal. Es va rebre amb caràcter de cessió un solar a Cala Millor i es redactà un projecte per a fer-hi una escoleta per als nins de la zona costanera. També s'aprovà l'ampliació del cementiri de Son Carrió. Al novembre d'aquell any s'inaugurà la primera seu de la Biblioteca Salvador Galmés en presència del Conseller de Cultura del Consell Interinsular, Sr. Conrado de Villalonga.

El 1982 és un any de finalitzar alguns dels projectes aprovats els anys anteriors. L'aprovació del pressupost d'aquest any arriba als 71,8 milions de pessetes, i a 22,6 milions el d'inversions. Un total de més de 90 milions de pessetes. Un pressupost important si mirem que tres anys enrera tan sols no arribava als 16 milions. Es recepciona l'Urbanització de Son Moro (Cala Millor). S'aprova realitzar els desaigüaments dels carrers Major, Sta. Mª de Bellver i Gabriel Carrió entre d'altres. També s'acorda comprar uns terrenys confrontants amb el camp de futbol i procedir a la seva ampliació, així com construir uns nous vestuaris. Es fan les primeres gestions per donar solució al problema de les torrentades. També aquest any es convoca el primer certamen de Pintura "Vila de Sant Llorenç" i el de narrativa curta "Salvador Galmés". Llàstima que aquestes convocatòries no tinguessin continuïtat.

Ja en el primer trimestre del 1983 es finalitzaren la majoria de les accions que hi havia programades. Es recepciona la depuradora de Cala Millor, obra que s'havia iniciat 19 anys abans, construïda amigues amb l'Ajuntament de Son Servera. Es construeix un local per als caçadors a la part de darrera del magatzem municipal i es construeixen els pedrissos de davall les arcades de l'Ajuntament, així com l'enretxat de les finestres de baix.

Com es pot veure amb aquest

esbós de les activitats dutes a terme per aquell primer consistori democràtic, on cada un, a més de la seva voluntat de servir el poble que l'havia votat, va treballar de valent per dur endavant la gestió i els projectes que s'havia proposat a pesar dels problemes econòmics i de tota una sèrie d'entrebancs polítics que a vegades no permeteren avançar amb la ràpides que hauríem volgut.

Quan ja han passat vint-i-cinc anys de la presa de possessió d'aquell primer consistori democràtic, el qual vaig tenir l'honor de presidir, record amb plaer aquell temps i aquells companys amb els quals amb la majoria d'ells, per no dir tots, segueix mantenint una relació d'amistat i amb alguns de col·laboració, excel·lent; perquè, encara que cada grup defensés les seves posicions amb els arguments que creia més adients, mai no es va faltar al respecte d'uns amb els altres i mai els insults foren part de les discussions d'aquella corporació; el diàleg i la recerca contínua del consens foren part constant de la filosofia d'aquella primera corporació.

L'acte que va tenir lloc el passat dia vint d'abril a l'Auditori de Sa Màniga em va dur a recordar un temps de lluita contra el règim imposat pel General Franco, guanyador del cop d'estat per ell dirigit, i que ens havia duit a una guerra fratricida i a un temps d'obscuritat, ens havien segrestat la llibertat quasi quaranta anys. Anys plens d'il·lusió i ganes de fer coses per al nostre poble, les dificultats econòmiques, les llargues reunions per aconseguir el consens, les coses aconseguides i que avui formen part de la fisonomia del nostre poble; i al mateix temps recordava el que van significar aquelles

primeres eleccions de-mocràtiques per al nos-tre municipi de recobrament de les llibertats segrestades. Recordava que molt poc després hi havia hagut un altre intent que quasi havia tornat silenciar la veu del poble, i que la meua persona havia estat inclosa dins una llista feta pels feixistes de torn per tornar començar el macabre passeig cap al darrer viatge. Foren tantes coses i tants de moments, de bons i de no tan bons, que un en aquests moments se sent orgullós d'haver participat tan activament com jo ho vaig fer: fer possible el retorn de la democràcia al nostre país en general i al nostre poble en particular.

Esperem que mai més ens vegem sotmesos a tornar viure un temps com aquell i que els ajuntaments democràtics que enguany celebren els seus primers 25 anys puguin celebrar els 50, i els 75, i els 100 i... si és possible que ho vegem tots plegats amb salut i prosperitat. Amén. Visca la democràcia!

**Berenar-sopar
solidari**

Dia 22/05/04

**a
Ses Sitges**

10 €

*Mejorem allò que cada dia aporti
Rifa d'obsequis!*

**A favor de la fundació
Campaner per combatre la
malaltia del NOMA a
Níger**

Organitzat: Grup vetllades en es Moli d'en Bou

Sa Fontpella

En el gregal de Sant Llorenç i a 145 metres sobre el nivell de la mar es troben les cases de sa Fontpella, enrevoltades pel puig de ses Fites, el puig des Tresor, el puig des Corb i s'Esquerda; aquesta situació fa que els vents de tramuntana i gregal no hi arribin quasi mai.

Sa Fontpella té una vista excel·lent, ja que un dia clar es pot veure una quarta part del sud de Mallorca: des de Sant Salvador de Felanitx, l'ermita de Manacor, Montision de Porreres, el puig de Randa, Bonany de Villafranca, Manacor, Sant Llorenç, Son Carrió, Sa Coma...

En aquesta finca hi va viure l'amo en Rafel de sa Fontpella, una persona molt coneguda i estimada pel poble, tots el recordam a la plaça sonant la guitarra cantant un vespre de festa i ball, afició amb la que ja hi va néixer ens conta el seu fill, en Xesc. En temps de batre, quan l'amo en Rafel festejava, cantava

damunt l'era, i aleshores la que seria la seva dona deia que el sentia de son Segí, on ella vivia.

Fa uns 75 anys que els pares de l'amo en Rafel varen comprar sa Fontpella, ell llavors tenia 14 anys, conreaven la terra, tenien ovelles i porcs i, com per totes aquestes finques, ametllers, garrovers i figueres. Pel mes d'agost començaven a collir les ametlles, feien vetlades per pelar-les a mà amb els veïnats, les assolellaven, anaven a trencar-

les i seguien amb les vetlades per triar el bessó, que després venien.

També collien les garroves, deixaven les que havien de menester per als animals i les altres, venudes, un any en colliren catorce mil quilos.

Les figues eren per als porcs, les que collien les assecaven damunt canyissos i les guardaven dins un cup, on duraven molt de temps.

Tenien un hortet, on hi sembraven verdures per a la casa. En Xesc ens diu que no ha menjat enciam tan bo mai més, com el que sembraven a l'hort de sa Fontpella.

També sembraven molts de xítxeros, quarterades, quarantins, en quaranta dies els podien collir, verdes i holandesos des de Tots Sants fins al mes de maig, en Xesc collia xítxeros dies sencers per dur a vendre.

Actualment, fan un gran esforç per cuidar la finca, que ara té unes deu quarterades de terra enrevoltant les cases, tenen ovelles que li ajuden a mantenir-la neta i cullen les ametlles.

La casa és la típica casa de pedra mallorquina: té la cuina antiga a la part de davant a l'esquerra, i a la dreta, hi ha un rebost davall l'escala que puja al sostre i també una habitació; a la part de darrera hi ha dues habitacions, enmig

d'un aiguavés. A l'esquerra de les cases hi havia la cotxeria, ara convertida en cuina-menjador i també una sala que mira a la muntanya, la mar i tot el pla.

A la dreta de les cases conserven el corral de figueres de moro i el ses-tador, també tenen l'antic forn que estava devora la cotxeria, actualment la carrera està empedrada, hi ha una palmera sembrada per en Xesc fa cinquanta anys.

Un fet remarcable són les aficions de certs membres d'aquesta família, començant per l'amo en Rafel com a cantador i sonador, seguint pel seu fill, en Xesc, com a aficionat a la meteorologia. Ell creu que l'afició li ve de quan era nin i vivia a sa Fontpella, ja que ens conta que d'allà era molt fàcil veure els canvis del temps i gràcies a ell tot Catalunya conèix Sant Llorenç des Cardassar. Continuant pel seu nét, en Rafel, que pareix que vol seguir les passes del padrí, i per això la guitarra de "l'amo en Rafel de sa Fontpella" segueix sonant.

Com a nota curiosa esmentarem l'orgull den Xesc i n'Herminia pels seus fills, en Rafel i na Joana, que els han

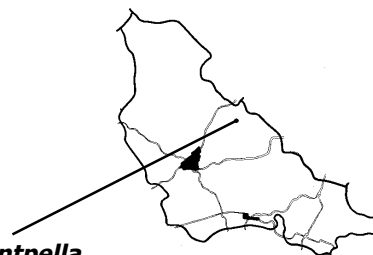

duït una nora de Tokio i un gendre de Catània (Sicília), també els cau la bava amb la seva neta na M^a del Mar Umberto Kimura, que ja és la quinta generació que corre per sa Fontpella.

Enhorabona.

Antòni Galmés i Aina Pont

Sa Fontpella

L'àmbit nacional

Joan Vicenç Lilo i Colomar

No hi ha dubte que s'ha fet el que els popes del PSM volien per a la candidatura a les europees: anar amb CiU, PNB, BNG, BNPV i Aralar. És l'única opció que veritablement han defensat amb unghes i dents. Queden clares, doncs, pel que fa a l'àmbit dels Països Catalans les opcions nacionalistes: la de caràcter regionalista: CiU, PSM, BNV i UM i la d'àmbit vertaderament nacional: ERC.

S'ha perduda una gran oportunitat per a les Illes de poder formar una candidatura que hagués reforçat molt el nostre veritable àmbit nacional: el que formen els Països Catalans.

Fixeu-vos que clar ho tenen els espanyols del PP i del PSOE, no van gens dividits en la seva estratègia política, és presenten amb les mateixes sigles arreu de les regions espanyoles amb l'afegitó, si cal, de PSIB, PSC, PSC, PSG, PSPV, etc. tant se val, allò que és vertaderament important és que formen un partit

unit al Parlament espanyol o a l'europeu.

A la nostra terra, a la nostra nació les coses són d'una altra manera: l'àmbit d'actuació política de CiU sempre ha estat el Principat, mai no n'hem vist "ingerències" en la vida política illenca, mai no han usat la seva influència a Madrid o a Brussel·les per a defensar el nostre país, de tantes agressions i espoliacions a la identitat, economia, llengua i territori. Només des d'àmbits purament culturals o de mitjans de comunicació com TV3 o Catalunya Ràdio s'ha defensat, tímidament, la llengua comuna i poca cosa més. Al PSM, tan regionalista com la dreta catalana, ja li va bé així i per la seva banda s'ha decantant cap a un espai d'ambigüitat nacional, especialment pel que fa al concepte polític de la història, la llengua, l'àmbit territorial i el poble en clau catalana i s'ha inventat una nació balear que ja li va bé al PSOE i al PP mentre no torni als seus orígens.

Vetlades en el Molí d'en Bou

* **22.05.04**

Fundació XCampaner, en benefici del noma

* **16.07.04**

* **17.09.04**

Obres representades

Sota el nom de Grup Llorençí de Comèdies representaren les següents obres (en total divuit):

-*El tio Pep se'n va a Muro*, de Sebastià Rubí. Suposava l'estrena del grup i gosaren representar tota una comèdia musical, que incloïa un pianista professional i un cor, el qual estava format pel grup folklòric Card en Festa. La música la posava en Toni Servera. Concretament l'estrenaren l'any 1986 a l'Escola Nova, durant les festes de la Mare de Déu Trobada. Tant d'èxit va tenir que l'any 1992 també la repetiren durant les festes de la Mare de Déu Trobada (Dilluns, 7 de setembre), i el 1993 a les festes patronals del poble (Diumenge, 8 d'agost). L'any 1992 també la feren a Muro (dia 15 de novembre) i l'any 1993 al Teatre Municipal de Manacor (dia 8 de gener). El gran nombre de llocs que hagueren d'anar a actuar demostra el gran èxit que tingué aquesta divertida comèdia musical.

-*Aixís és el món*, de Martí Mayol. Va ser representada a Sant Llorenç l'any 1987, durant les festes de la Mare de Déu Trobada, i després també a Manacor.

-*Sa madona du es maneig*, de Pere Capellà. S'estrenà dia 14 d'agost de l'any 1988, durant les festes patronals del poble. També la representaren al Teatre Municipal de Manacor (dia 3 de març del 1989), on sempre semblen ser ben rebuts, i a l'església de Son Carrió. Mai havien actuat dins una església (no és gaire normal fer-hi teatre, si no és de tipus religiós), però els resultà una experiència nova i gratificant. A més, el seu director sabé treure molt de suc al nou escenari i així l'obra quedà més original.

-*Ai Joaquim que has vingut de*

prim!, de Sebastià Rubí. Com l'anterior, també s'estrenà l'any 1988, però aquesta vegada durant les festes de la Mare de Déu Trobada, concretament dissabte, dia 10 de setembre. Un altre cop volgueren provar sort amb un musical, ja que sabien que l'anterior havia agradat molt. Per això seguiren en una mateixa línia, i fins i tot triaren una obra del mateix autor (Sebastià Rubí). La música la tornà compondre en Toni Servera i el grup folklòric Card en Festa repetí en els cors. Més tard també es representà a Manacor.

-*Molta feina i pocs doblers*, de Joan Mas. Va ser representada l'any 1989 en les festes patronals de Sant Llorenç (Diumenge, dia 13 d'agost), a les festes de la Mare de Déu Trobada (Dissabte, dia 9 de setembre), i també a Manacor.

-*Ca nostra*, de Joan Mas. Representada dimarts, dia 14 d'agost a les festes patronals de Sant Llorenç del 1990, i a Cala Morlanda.

-*La cançó del mar*, de Gabriel Cortés. Va ser estrenada diumenge, dia 9 de setembre, a les festes de la Mare de Déu Trobada del 1990.

-*Sa padrina*, de Joan Mas. Representada dilluns, 12 d'agost de l'any 1991, emmarcada dins les festes patronals de Sant Llorenç.

-*Un senyor damunt un ruc*, de Joan Mas. Com l'anterior, també fou representada l'any 1991, però aquest cop durant les festes de la Mare de Déu Trobada (concretament dissabte, dia 7 de setembre).

-*Tocats des boll*, de Joan Mas. Representada l'any 1992 a les festes patronals de Sant Llorenç (Dissabte, dia 15 d'agost) i a Manacor. És una de les obres de més crítica social de Joan Mas, però encara conserva l'humor característic d'aquest autor, la qual cosa va fer que la representació fos més dinàmica i entretinguda.

-*Es sogre de madò Rosa*, de Martí

Mayol. Representada l'any 1993 a les festes de la Mare de Déu Trobada (Dimarts, 7 de setembre), a Manacor i a Cala Morlanda. Després la repetiren l'any següent per les festes de Nadal, concretament el dia dels Reis i com a novetat actuaren dins el cine Rigal. Aquest mateix any també la feren a Porreres (dia 20 de febrer).

-*Cavallet quan eres jove*, de Joan Mas. Representada dijous, 11 d'agost de l'any 1994, durant les festes patronals del poble, i també al Port de Manacor

-*Es metge nou*, de Miquel Puigserver. Estrenada dissabte, dia 10 de setembre de l'any 1994, durant les festes de la Mare de Déu Trobada. Més tard també la feren a Manacor.

-*No volem pagar*, de Darío Fo. Estrenada l'any 1995 a les festes patronals de Sant Llorenç (Diumenge, 13 d'agost) i també feta a les festes patronals de s'Illot. En aquesta ocasió s'arriscaren a fer una obra un poc més

culta que les anteriors, però la cosa també sortí bastant bé. Miquel Rosselló destaca que això és perquè aquesta obra, a pesar de contenir una gran càrrega social, sap combinar molt bé humor i crítica.

-*Historietes*. Estrenada l'any 1995, durant les festes de la Mare de Déu Trobada (el diumenge, dia 10 de setembre). És una obra feta pel mateix director, Miquel Rosselló, a partir de relats breus de diferents autors, com Joan Oliver. Tenia música i cançons de Dagoll Dagom, i també algunes cançons típiques d'època, com ara "El Marinerito".

L'exploació de la platja de Sa Coma (XXIII)

Antoni Sansó

Ple de dia 2 de novembre de 2000

Interposició de recurs d'empara i nomenament de lletrat i procurador.

El senyor batle proposa interposar un recurs d'empara contra sentència del Tribunal Suprem de 16 d'octubre de 2000, per la qual ha desestimat el recurs de cassació interposat per aquest Ajuntament contra la sentència de l'Audiència Nacional que, a la vegada, va desestimar el recurs interposat contra l'Ordre ministerial de 14 de febrer de 1990, sobre l'ocupació de terrenys de domini públic marítimo-terrestre de Sa Coma.

El senyor Sansó (PSM) manifesta que avui és un dels dies més trists de la seva vida política i recorda els orígens de la disputa: l'any 1983 hi va haver un intent d'edificar sobre la platja de Sa Coma que li va costar el càrrec a l'equip de govern per la seva oposició a aquesta construcció; a finals de 1986 hi va haver un intent d'llogar la platja de Sa Coma per vint anys i a finals de 1987 s'havien presentat cinc pliques i, a pesar dels defectes, es proposava concedir els serveis de la platja al senyor Moll. Al final, per manca d'informes jurídics, la proposta va restar sobre la taula i el senyor Moll va dir: "Aquests no saben amb qui es posen" i "beneits més que beneits, aquests no en tendran cap, de platja".

A través d'una disposició del Reglament de costes dubtosament qualificable, fent parèixer que el senyor Moll havia creat la platja de Sa Coma, es va ampliar l'Ordre ministerial amb la concessió dels serveis de temporada. El Ministeri va ignorar el recurs de reposició i els primers contenciosos i l'any 1993 hi va haver una sentència desfavorable a l'Ajuntament. Des de llavors s'esperava la sentència favorable del Tribunal Suprem.

Respecte de la Justícia, el senyor Sansó considera que avui es fa difícil opinar perquè els òrgans judicials estan sotmesos a una forta pressió, però li dol que es desestimi el recurs per un simple defecte de forma. Qualifica aquella concessió d'inadmissible, de tràfic d'influències, amiguisme i corrupció pura. Cal re-

cordar les bones amistats que tenia el senyor Moll a Madrid, i que va presentar el projecte el dia següent a la publicació del Reglament al BOE; tots sabem que tenia allotjat a l'hotel de la seva propietat a qui era en aquell moment director general de Costes. Per tot això, considera que val la pena avui anar al Tribunal Constitucional, encara que no s'ha actuat políticament i s'hauria d'haver fet així.

El senyor Pascual (NIU) demana que se sol·liciti un informe a la Universitat o al Consell Insular de Mallorca, a través del Servei d'Assistència Tècnica, sobre aquest plet.

El senyor batle manté la proposta, independentment de demanar o no l'informe.

Vist que el Tribunal Suprem ha desestimat el recurs de cassació i vist que l'assessoria jurídica ha emès informe aconsellant la interposició d'un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, la corporació per unanimitat ACORDA:

Interposar el recurs d'empara contra la sentència del Tribunal Suprem i nomenar procurador en representació d'aquest Ajuntament el senyor Argimiro Vázquez Guillén, i lletrat el senyor Josep Melià Ques.

4 de novembre de 2000

Els mitjans de comunicació informen àmpliament del recurs de l'Ajuntament per recuperar la concessió de la platja de Sa Coma. Entre els titulars hi destaquen els següents: "Redo SA explota la platja de Sa Coma per un període de 20 anys de forma irregular", "El PSM manifesta que la concessió va ser un cas de corrupció del govern central del PSOE", "L'Ajuntament de Sant Llorenç deixa d'ingressar uns 35 milions de pessetes anuals per no tenir aquesta concessió".

Antoni Sansó

Ex-regidor de l'Ajuntament

desde **0.17€** iva incluido

11x15 Tamaño **IDEAL**

no corta nada del archivo

DESCUENTO POR CANTIDADES

IGNASI

F O T O G R A F

Felipades

Propòs declarar Sant Llorenç poble anti-taurí.

* * * * *

Pots esser un tros de pa, aplegar-te amb una bleida i fer un bullit.

* * * * *

Som capaç de comprar un quadre per 500 euros, però incapaç de penjar un billet de 500 euros a la paret.

* * * * *

Quan has complit els quaranta el que fas és anar pel quaranta-u.

* * * * *

-Què, ho feim o sopam?

-No tenc gens de gana.

Blau, Felip Blau

Sopar solidari a favor del Noma

Avui, 30 d'abril, ja tenim més de 200 obsequis catalogats! I molts d'altres emparaulats, que es rifaran el dia 22, en el decurs de la vetlada.

* * * * *

Una altra idea: de banda la rifa d'obsequis, també es farà una recollida de les antigues pessetes.

Si algú en té un raconet i les vol oferir, convertides en euros, també aniran al caramull.

* * * * *

Apa, que només sou deu euros el tiquet i encara sou a temps per apuntar-vos-hi!

Breus

ESTEVA SOLLO

* A darreries del mes passat un jurat popular, reunit a l'Audiència de Ciutat, va declarar n'Esteva Sollo culpable d'haver mort n'Andreu Bul'lo.

El judici va esser complicat perquè hi havia dues autòpsies contradictòries sol·licitades pel fiscal i el defensor. A l'hora de portar la revista a la impremta encara no s'havia dictat la sentència.

Sembla esser que el jutge de pau de Sant Llorenç i el metge de capçalera també estan esperant judici.

FESTA DEL LLIBRE

* Com cada any d'ençà que el Club Card va començar, a darreries d'abril es va celebrar la Festa del llibre, però enguany el temps no va acompanyar gaire.

A més de les parades de venda, hi va haver lectura de poemes de Costa i Llobera i un muntatge audiovisual de Miquel Rosselló.

Telèfons

Aigües Sant Llorenç	838559
Ajuntament	838393
Auditori	587371
Biblioteca	569654
Bombers	085
Camp de futbol	838703
Delegació Son Carrió	569619
Depuradora	810359
Emergències	112
S'Escaleta	838544
Escola	569483
Fems	844372
Guàrdia	062
Hospital de Manacor	847000
Polícia local	609 637960
Tercera edat	569512
Turisme Sa Coma	810394
Turisme S'Illot	810699
Delegació Turisme	585409
Unitat sanitària	569597
Urgències mèdiques	061

Demografia

NAIXEMENTS

* Dia 17 de març va néixer a Sa Coma n'Inés Acedo Olmo, filla de n'Andreu i n'Antònia. Enhorabona.

* El dia 20, també a Sa Coma, va néixer na Carla Torres Weber, filla d'en Joan i na Florence. Salut.

* El 26, a Cala Millor, va néixer en Dylan John Carr, fill d'en Shaun i na Jodie. Congratulacions.

* L'11 d'abril a Sant Llorenç, va néixer na Margalida Coll Galmés, filla d'en Gabriel i na Isabel. Enhorabona.

* El 6 d'abril va néixer a sa Coma en Joan José Gallardo Cicchinelli, fill d'en Juan José i na Fabiana. Salut.

DEFUNCIONS

* El dia 30 de març ens va deixar na Isabel Mesquida Salas, una llorencina que tenia 86 anys i vivia al carrer Cardassar. Que puguem pregar per ella molts d'anys.

* El 23 de març, a Son Carrió, va morir en Jaume Barceló Llinàs, de 58 anys. Descansi en pau.

* El dia 1 d'abril va morir a Cala Millor en Guillem Pont Galmés, als 54 anys d'edat. Que el vegem en el cel.

* El dia 25 d'abril, a Sant Llorenç, va acabar la seva vida na Maria Pont Juan, a l'edat de 88 anys. Era la viuda del capità Quetglas i vivia al carrer de l'Església. Al cel sia.

* El 24 d'abril va morir a Sant Llorenç na Maria Riera Gual, de 77 anys. Descansi en pau.

* El 2 d'abril, a Son Carrió, va morir na Magdalena Surena nebot, de 94 anys. Que la vegem en el cel.

* El 20 d'abril va morir a Son Carrió n'Andreu Fullana Sbert, de 80 anys. Descansi en pau.

XXV anys d'ajuntaments democràtics

Josep Cortès

El dia 20 d'abril, que se celebra sant Sulpici, a qui els nostres avantpassats invocaven per no negar-se dins la mar, l'Ajuntament va trobar que era un bon dia per celebrar els primers XXV anys d'ajuntaments democràtics. Si ho hagués fet el dia abans -que era quan es complia exactament l'aniversari- hauria fet festa sant Expedit, advocat en casos de parts difícils i per ventura hagués estat més adient per commemorar l'efemèride, ja que el part democràtic municipal el feren durar quaranta anys. De totes maneres, segons com es miri i vista la facilitat per surar que tenen alguns polítics, la veritat és que tampoc no se'ls pot acusar d'haver esguerrat la data.

La festa es va celebrar a l'auditori i comptava amb tots els elements per ressaltar la solemnitat de l'acte: un cartell anunciador fet aposta, música de Jarcha (Libertad sin ira) i de Lluís Llach (L'estaca), el batle, el secretari i Joan Oliver Araujo, encorbatats i amb la clenxa ben estirada -llevat del batle, que no hi ha manera d'estirar-la-hi- i na Miquela fent de mestra de cerimònies. A la platea, mitja entrada de públic, una bona part del qual va acabar damunt l'escenari.

Va obrir la vetlada el batle justificant l'acte com una alabança als regidors que havien conformat les set corporacions de la democràcia. Una a una va anar enumerant les majors obres que s'havien fet durant cada etapa, il·lus-

trant-les amb diapositives que, per allò de la sincronització, no sempre es corresponien amb les seves paraules. Perquè no semblàs que l'únic que importa als ajuntaments són les obres de picapedrer, també va esmentar l'SMOE, la normalització lingüística i l'Agenda Local 21, a més de fer un petit incís per recordar els batles i regidors que ja són morts.

A continuació va agafar la paraula en Joan Oliver qui, vestint el discurs amb símils literaris, va descriure l'acte com una festa de la llibertat i, recordant qui som i d'on venim, va demanar una visió optimista del futur. Alabà la Constitució pel que va suposar d'autonomia municipal, però considerà que ja era hora de modificar-li alguns articles relacionats amb l'elecció de batle, les mocions de censura i les competències econòmiques sense haver d'augmentar els impostos. Després de citar diverses lleis i decrets acabà la xerrada amb paraules del Llibre de Meravelles, de Ramon Llull: "Honor i bona fama entre les seves gents".

Tot seguit, el secretari va anar llegint els noms de tots els regidors, a qui va fet entrega d'un diploma commemoratiu i d'una escultura feta aposta per en Xisco Garrido.

-Hi devia haver una gentada...

-Sí, i encara no hi eren tots, perquè alguns, sense excusar la seva absència, no consideraren oportú assistir a l'acte.

-Sempre n'hi ha que no se saben comportar. I a tu no te'n donaren cap, ja que has assistit a més plens que molts de regidors?

-No, fiet. Així com anaven rebent els obsequis es col·locaven al fons de l'escenari per fer-se una fotografia que immortalitzàs l'acte. La veritat és que semblaven un orfeó.

-I cantaren?

-No. Vàrem dur sort.

Mentre la gent esperava el concert, el DJ va posar aquella cançó d'en Sabina que deia "que llevaren un bar per posar un banc i ell el va envestir a pedrades, perquè temps enrera s'havia enrotllat amb la cambrera mentre passaven les deu i les onze i les dotze i la una i les dues i les tres.

-Bona música.

-Sí. Després sortiren en Francesc Blanco i una dona de la que no donaren el nom i interpretaren diverses peces de música clàssica amb el piano a quatre mans. A més del primer moviment de la cinquena simfonia de Bethoven, tocaren obres de música espanyola (Falla, Albéniz) i també una polka d'Strauss.

La festa va acabar així com acabaven totes les festes que organitza l'Ajuntament: amb un bon refresc servit per una empresa de *catering*, a l'entrada de l'Auditori.

-Idò que puguem celebrar els cinquanta anys.

-I que tots ho vegem!

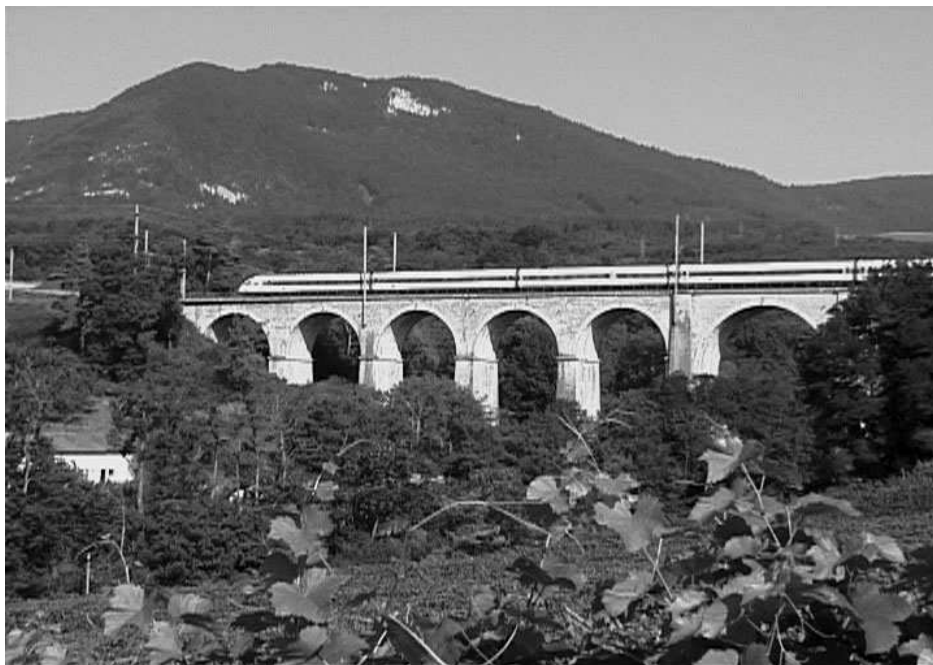

Romeria ferroviària

Miquel Piris

És d'agrair que el passat dissabte dia 3 d'abril la consellera d'Obres Públiques, Margarita Isabel Cabrer, mostràs obertament en quin estat es troba la línia Inca-Manacor on el 13 de març hi va haver un descarrilament provocat per l'esllavissament d'un talús. La transparència de Cabrer va permetre que entre els visitants hi hagués dos enginyers i un geòleg convidats per l'Associació d'Usuaris i la Plataforma per a la Defensa del Tren a Mallorca (<http://www.mallorcaweb.net/trensi/>). Aquests senyors, curiosament, no veuen les coses amb els mateixos ulls que els tècnics contractats per la conselleria. Durant la romeria ferroviària (*), un d'aquests enginyers d'obres públiques que no cobra del Govern balear li va dir personalment a la consellera que no hi havia motiu per tancar el tram entre Inca i Sineu. Li ho va dir amb tota la tranquil·litat que donen els anys d'experiència dirigit obres ferroviàries.

L'informe sobre l'estat de la línia realitzat per aquest professional conjuntament amb un doctor en enginyeria de camins que també hi era present conclou que aquest tram es podria obrir demà mateix. Les obres que s'hi han de fer no tenen perquè interferir amb el funcionament normal de la línia. Pel que fa a la resta, des de Sineu fins a Inca, es podria reobrir treballant-hi quinze dies. Passat aquest termini, també es podrien combinar obres i circulació de trens. D'altra banda, reconeixen que l'obra no està ben feta, que és un nyap, un bunyol, (una «chapuza», en terminologia Cabrer) i que s'han de fer rectificacions. Faltaria saber fins a quin punt aquestes rectificacions estaven previstes pels tècnics que van treballar contrarellotge electoral en la reobertura de la línia. Si aquests acabats estaven previstos, com és que en els mesos posteriors a la inauguració de la línia no es va actuar immediatament? I si no s'havien planejat les modificacions necessàries, com s'explica que un tècnic del nou govern no fes una simple inspecció ocular de la línia? El que ara han descobert després de nou mesos i un accident ho podia veure a simple vista un

tècnic el primer dia que la Cabrer va trepitjar la conselleria. No ho van veure o no ho van voler veure? Les dues opcions són igualment greus.

El dia 13 només hi va haver ferits, però hi hagués pogut haver morts. Els antics responsables del projecte hi tenen responsabilitats i s'hauran d'explicar, però resulta pueril pensar que ens podem creure que l'actual administració no hi té res a veure. En tot cas, la consellera va deixar ben clara amb repetida insistència quina era la seva postura respecte de la reobertura: «No me da la gana!». Fins el setembre quasi té temps de fer la línia nova. Per ventura seria una bona idea afegir una altra via, així tendrien una excusa de veres per aturar el tren.

El director general d'Obres Públiques, Carlos Jover, va tenir una actuació impagable. Aquest senyor deu cobrar cinc vegades més que qualsevol mortal de l'erari públic, però es va atrevir a dir que no s'havia vist mai a Espanya una obra on hagués passat quelcom similar. Un cor de veus li va respondre quasi a l'uníson: «I l'AVE Madrid-Lleida, què?». On és l'alta velocitat d'aquest tren que transcorre entre forats i protestes dels geòlegs denunciant que no se'ls havia tengut en compte? És un AVE disminuït

de preu gegantí que encara no se sap quan circularà a la velocitat que toca per culpa de problemes cosins dels que té la línia Inca-Manacor. I a pesar de tot, circula! perquè a algú sí «le da la gana!» a diferència del que deia la consellera Mabel Cabrer durant la romeria*. I just en el mateix instant en què Jover deia aquell doiarro, a Madrid es reobria un forat de 17 metres a l'autovia de València (A3) al seu pas per Perales de Tajuña. Personal contractat pel Ministerio de Fomento hi havia estat fent feina durant tres dies a marxés forçades per tenir-ho tot asfaltat i pintat de nou de cara a l'operació sortida de Setmana Santa. I en un parell d'hores, pataplam!, tornà a aparèixer el forat. Ha, ha, ha, que no s'havia vist mai a Espanya! Ha, ha, Jover, ha, ha, quina conya! O a aquest Estat es donen moltes casualitats o l'obra pública no es fa com toca. Per quina opció s'inclinen?

El cas és que el tren ja no arriba a Manacor. SFM deu ser l'única companyia ferroviària del món interessada a tancar les seves pròpies línies. És clar que això no és nou. L'any 77 va passar el mateix i el benefici va ser per a la companyia d'autobusos AUMASA. Tal com ara. I els perjudicats, els passatgers. Tal com ara. El tren que ara roman

immobilitzat podria anar a 30 quilòmetres per hora durant 12 quilòmetres i encara arribaria abans que els autobusos de «ses rectoretes»! Quin estrany poder tenen empresaris del transport per carreteres com aquestes que, tot i la seva ineptitud per donar un bon servei, aguanten legislatura rere legislatura sigui el color que sigui el que governa? República bananera és poc per definir un país on aquests empresaris es permeten la poca vergonya d'admetre públicament que veuen interessant la inversió en ferrocarril sempre que no deixi en inferioritat de condicions els seus negocis de transport de passatgers per carretera. Per no deixar en inferioritat de condicions una empresa com AUMASA, els futurs trens de Mallorca haurien de ser estirats per mules! I tot i així podrien continuar quedant en inferioritat de condicions. El que ens vénen a dir aquests insignes empresaris és que

d'inversions ferroviàries, res de res. No és d'estranyar que a Balears encara ens faltin més de 200 quilòmetres per arribar a la mitjana espanyola i més de 300 per arribar a l'europea. A principis de segle XX la xarxa ferroviària mallorquina arribava als 200 quilòmetres i avui només als 76. Som al segle XXI, però no es nota gaire: falten vies i sobren cacics. Els empresaris del transport encara no han entès que tren i bus són complementaris, que es necessiten mútuament. Que convivint en pau hi surten guanyant tots dos. Molts conductors d'automòbil i de camió antitrén no han entès que si es treuen cotxes de la carretera ells guanyen en seguretat, rapidesa i comoditat.

Molts governants no han entès que ells no estan tan sols al servei de certs interessos, sinó també del poble. Aquest que va descarrilar no era «el tren del Pacte de Progrés», com publicava

un setmanari manacorí: és el tren dels mallorquins, dels que voten el PP, el PSIB, EU-Els verds, UM, PSM, ERC... Ara hauré de veure durant quin temps els ciutadans mallorquins estan disposats que els tinguin segrestat el seu tren. La conselleria i els seus «tècnics» diuen que necessiten 160 dies. Un equip de professionals prestigiosos i amb experiència en la direcció d'obres ferroviàries diuen que amb quinze n'hi hauria d'haver de sobres.

(*) Un representant dels consumidors va qualificar la visita a la línia de «romeria» davant de la consellera. Acte seguit, aquest senyor va ser durament recriminat per algunes persones. Segons l'Alcover Moll, una romeria és una peregrinació devota. Per tant, tenint en compte la devoció mostrada pels tècnics de Cabrer per tancar la línia, el senyor dels consumidors tenia tota la raó.

Un català eivissenc a Europa

De deu diccionaris nou que agafem per cercar-hi què vol dir el mot nacionalista, hi trobarem que diran que es tracta d'un partidari de la unitat i la independència de la pròpia nació. Llevat del cas de Catalunya (vénc a dir: dels Països Catalans), faria mal trobar a Europa un altre cas d'un nacionalisme que lluiti per encaixar autonòmicament dins l'estat dominant en lloc de cercar fugir-ne escapat. I que s'organitzi de manera que cada regió pregui per ella, esbocinat en formacions regionals que cerquen autonomitzar una miqueta més cadascuna la seva regió, en lloc d'investir ja de tot d'una en organitzacions nacionals de caràcter unitari que cerquin la unitat de la nació al mateix temps que la independència.

Sense tenir per què compartir al cent per cent tot quant ha fet, fa o farà Esquerra Republicana de Catalunya, crec que és bon senyal, un senyal de normalitat nacional, que aquest partit hagi tingut al Parlament d'Europa els darrers quatre anys un català de Perpinyà, en

Miquel Mayol, que hi ha defensat amb el mateix entusiasme els interessos de Perpinyà que els de Lleida o els de Mallorca. Que posi al Parlament de l'estat espanyol un català de València per substituir-hi en Carod-Rovira. Que en el debat de política que feren per triar el president del govern nou de l'estat espanyol, el seu portaveu, en Joan Puigcercós, hi surti a defensar els interessos de València i de les Balears i Pitiüses a més dels de la regió central. I que ara, com no ha fet cap altra candidatura, presenti de número u al Parlament d'Europa un català d'Eivissa, en Bernat Joan. Res de tot això no ens hauria de venir de nou si sempre fóssim estat un nacionalisme normal. Però som un nacionalisme que, de normal, només comença a ser-ho. Però bon senyal. Ara començam a anar. Val més tard que mai.

L'eurodiputat Miquel Mayol, com he dit, ha defensat el nostre arxipièlag davant tota Europa amb la mateixa empena com si hagués defenst el Rosselló o la Cerdanya. I l'ha defensat en punts

tan concrets com la denúncia de l'autovia amb traçat nou o el camp de polo que la dreta golafra, que com més té més vol, du idea de fer a Mallorca.

En ser Eivissa un dels territoris de la nostra nació més castigats per la plaga del ciment, crec que tindrem una oportunitat d'or de continuar, amb més força si cal, la línia d'en Miquel Mayol i denunciar la política dels emmerdadors de ciment, dels depredadors de territori, davant tota Europa. La destrossa de territori és un mal que patim als Pirineus, a tot el litoral, de l'Estany de Leucata a Guardamar i a totes les illes Balears i Pitiüses. Ara tenim una bona oportunitat de frenar-la i de fer-la tornar arrere tant com puguem i de restablir, fins allà on sigui possible, la qualitat de vida, la salvació de la natura, l'equilibri demogràfic i migratori, i la normalitat lingüística.

Jordi Caldentey
Manacor
Mallorca Oriental

Narració de la vinguda de l'emperador Carles V (iII)

Diumenge a 16 de octubre vingué S. M. a oir missa en la Seu, digueren la missa de la dominica con-corrent, i dix lo Sr. misser Lluís de Vilallonga, ardiaca i canonge, i

lo evangeli digué lo Rd. m^o Joanot de Campfullós, canonge, fonc coadjutor lo Rd. m^o Llorenç Abrines, canonge, dix la epístola lo Rd. m^o Antoni Torrella, canonge, feren la dita missa amb 12 capes, les quals aportaven sis canonges i foren lo Rd. canonge Sant Joan, i lo canonge Vilallonga, i lo canonge Mir, i lo canonge Isern, i lo canonge Gual, i lo canonge Sant Just, i dos domers, i quatre primatxers, feren lo ofici los cantors de S. M., tenien lo faristol devall lo llantoner major, devers St, Gabriel, S. M. estava dins de unes cortines sues havien posades en la part del altar major, per les quals plantaren un pilar de fust al cap del pedrís del altar major per tenir dites cortines; en la Seu havia tanta de generació que era cosa de veure. Començaren la missa a lo altar major dient primer Asperges, i donant aigua beneïta a S. M., i dita la oració de Asperges, aquí mateix pres la casulla i dix la confessió, quant los músics digueren gloria patri, i havent dit lo Evangeli, donà a besar lo evangeli a Sa M. amb llibret ell aportava, i essent a donar pau le hi donà lo mateix diaca amb la patena de or, i havent acabada la missa, molts dels Reverends Canonges li besaren la mà.

A 17 de dit vingué una galera de Ivissa per don Bernadí de Mendoza dient com la armada de ponent era en Ivissa, de la qual nova S. M. prengué molt de pler, i lo sendemà que era dia de St. Lluc, vingué S. M. a la Seu i oí una missa baixa, la qual digué lo Rd. Bisbe de Grècia, i en acabada la missa S. M. isqué de la Seu per la porta de la Almoina anant a mar aont se embarcà amb la galera de Andriadoria, la qual tirà molta artilleria així dita galera com totes les altres era cosa de veure; partí primer dita galera seguint totes les altres, na-

vegant amb molt bon temps per Alger, i dos dies après arribaren en dit Alger, i estant dos o tres dies amb prou bon temps, après la fortuna los tormentà en tanta manera que fonc forçat a S. M. deixar tal empresa i fes embarcar tota la gent amb los vaixells eren restats, com amb la fortuna se perderen molts vaixells, que es diu se perderen més de 150 vaixels de costa, i naus grosses, i 13 galeres, perdent-se molta gent en dits vaixells, fonc forçat a S. M. après de haver embarcat la gent restava, anar a Bugia aont estigué alguns dies amb prou distent de sa persona; finalment dissabte als 26 de novembre, a una hora de nit, arribà en lo present port amb 37 galeres sens que mai per ningú fos descobert a causa que feia tanta boira que no's veien les persones; i fonc tanta la alegria tingué la Ciutat, que no's pot escriure, desembarcà la mateixa hora, i fonc aposentat en casa lo Sr. D. Francesc Burgues, procurador reial de la present illa, i la mateixa tramès lo seu almoïner major a la Seu dient volia venir a oir missa lo diumenge, i fonc-li aparellat lo altar major amb totes les relíquies i molta lluminària: digué la missa lo mateix Ardiaca amb los mateixs ja dits ministres amb la vinguda primera, i lo sendemà que era dilluns a 28 del present, hora ja tarda, se embarcà per Màlaga, deixà que en la present Seu, paròquies i monestirs, així de frares com de monges, fessen vespres lo mateix dia que ell partí, i nou lliçons de morts, i lo sendemà una missa conventual per les ànimes dels qui són morts en Alger, les ànimes dels quals Nostro Senyor les haja col·locades en la sua Santa Glòria i do vida a S. M. i victòria contra sos inemics; i deixà per casucun sufragi diners perquè fossen pagats, com de fet foren. Navegà amb molt bon temps, i dissabte als 3 de desembre, a hora tarda, amb salvament arribà en Cartagena. Nostro Senyor li don vida al seu sant servei". (Arxiu del Regne de Mallorca, Cerimonial, còdex 196 f. 1-2v).

Publicació d'un acte de Fe (I)

"Divendres de març als 17 del any 1645, estant el Sr. Inquisidor Francisco Gregorio amb son tribunal en la Iglésia parroquial de Santa Eulària per efecte de publicar lo edicte de la Fe, anaren de dita Iglésia lo doctor Joan de Fontamar, promotor fiscal del St. Ofici, lo doctor don Jordi Sureda, jutge de béns confiscats, Pere Net, cavaller tinent de receptor, i Cristòfol Munyós, un dels secretaris de dit St. Ofici a dar la ambaixada de dit acte public an el Sr. Virrei D. Josef Pomar de Torres i Mendoza, i après als il·lustres i Magnífics SS. Jurats, al il·lustre i Rt. Capítol, i donada dita ambaixada tornaren a Sta. Eulària a acompanyar al Sr. Inquisidor i Tribunal.

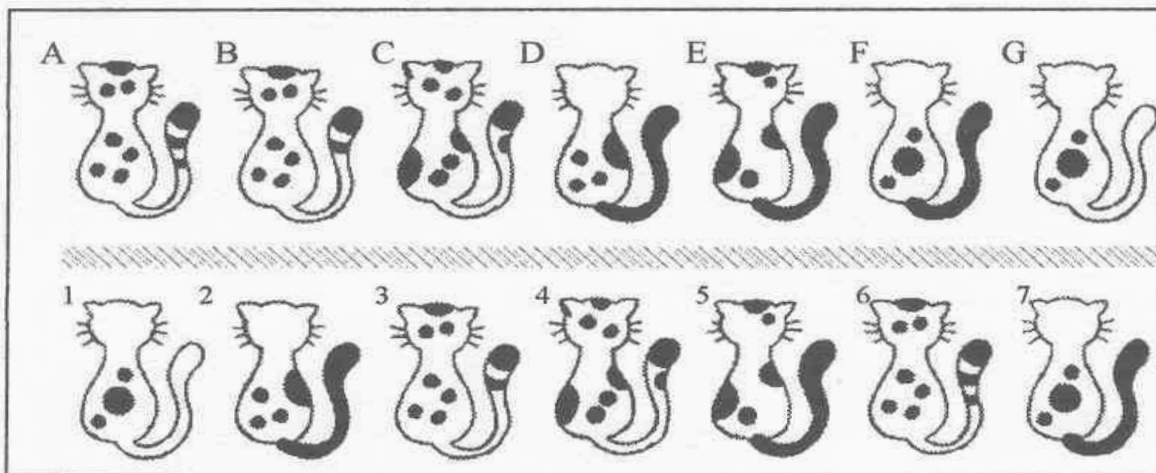
El pregon se publicà per tota la Ciutat.

Dissabte als 18 de març 1645, se manà als atambors, trompetes i manestrils per a que vinguessen al St. Ofici a tres hores de dia a cavall, com en efecte acudiren, i també se manà a tots los familiars de les viles de Inca i demás viles fossen a la Inquisició a cavall, amb cavalls, amb lo hàbit del St. Ofici, i se avisaren, i així mateix altres familiars de diferents viles qui's trobaren a la Ciutat, que acudissen a la dita hora al St. Ofici amb cavalls i lo hàbit, i a 5 hores de dia, essent eixit del secret el Sr. Inquisidor se començà a compondre en la forma que se havia de fer lo pregon, i fonc que primer anassen los atambors tocant sempre, i après les trompetes, i après los manestrils per lo camí aont anirien, i se publicàs lo pregon, el qual és del tenor següent.

El St. Ofici de la Inquisició fa a saber a tots los feels cristians estants i habitants en aquesta Ciutat i Regne de Mallorca com se celebra acte de fee per exaltació de nostra Santa Fee Catòlica al diumenge de Passió a 2 del mes de Abril de aquest any 1645 en la plaça del Born de esta Ciutat, i per a que acudint a ell los feels cristians guanyen les indulgències que los senyors Pontífices han concedides en els qui es trobaran en semblants actes, i mana pregonar perquè vingue a notícia de tots.

1.- Relaciona els moixos iguals:

Margalida Fiol

2.- Endevinalla:

MOLT BONIC PER DAVANT
I LLEIG PER DARRERA;
EM TRANSFORMO EN TOT
MOMENT
JA QUE IMITO LA GENT.

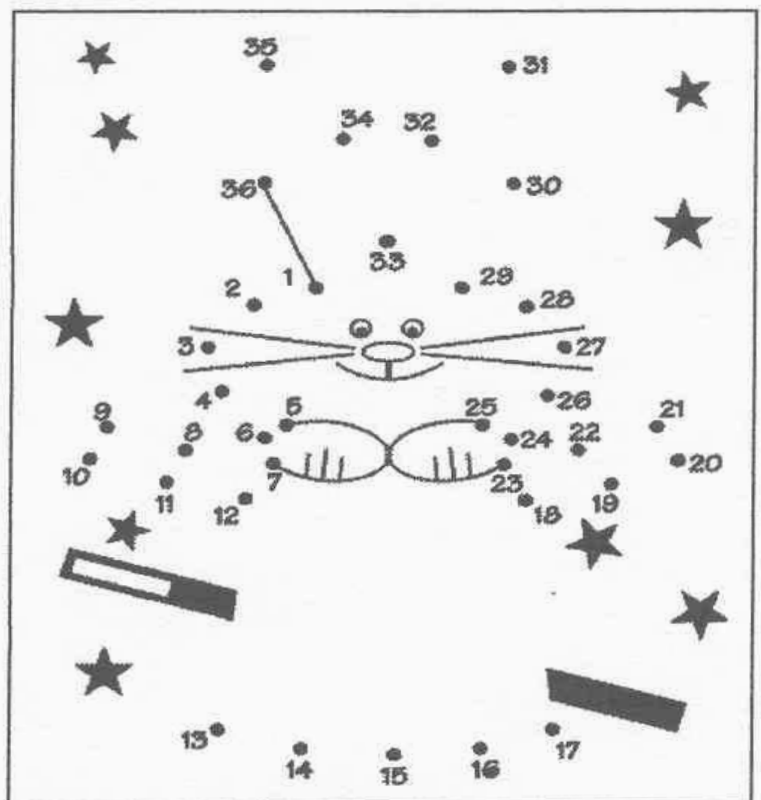
3.- Sabies aquesta dita ?

MAIG CALENT I PLUJÓS,
FAN L'ANY RIC I
ABUNDÓS.

4.- Resol aquest encreuat numèric:

	-	2	+	1	=	8
-		+		+		x
4	x		-	9	=	
x		-		-		:
1	+		-		=	2
=		=		=		=
	x	1	+	7	=	

5.- Segueix els números i veuràs que és:

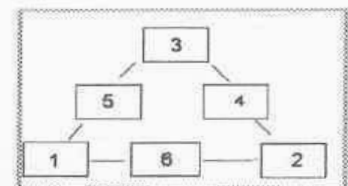
Solucions al número anterior:

2.- Endevinalla: Les estrelles

5.- Hi ha 22 cubs

4.- Sopa de lletres:

6.- Joc numèric:

La solució a la endevinalla de la revista nº 312 és la síndria

Malnoms i carrers a Sant Llorenç des Cardassar el 1818

En Sebastià Sansó Barceló és un jove manacorí que està en procés d'elaboració d'una tesi doctoral. Per la seva coneixença amb en Joan "Regalat" ens

farà arribar les informacions referides al nostre poble.

Com a primera entrega ens facilita aquesta fotocòpia del "apeo" de

1818. D'aquí en podem treure els noms dels carrers i els malnoms de les persones que vivien al llogaret llorençí, dependent de Manacor

Nom	Carrer	Classe	Valor capital	Rèdit
Gabriel Galmés "del Camp"	Major	1	600	30
Id	Major	4	100	4
Id	Major	4	100	4
Id	Molí de vent	2	650	32
Gabriel Galmés "del Camp Menor"	a Sant Llorenç	4	100	4
Barthomeu Pasqual "Pintat de Rafael"	Pou Vey	4	100	4
Miquel Pasqual "Rego"	Pou Vey	4	100	4
Monserrat Masanet "Maya"	Major	3	200	8
Matheu Gelebert "Cotà"	Pou Vey	4	167	7
Id	De la Fosca	4	75	3
Juan Antoni Femenias "de Toltas Vellas"	a Sant Llorens	3	167	7
Gabriel Puiggros "Peterró"	Pou Vey	4	75	3
Bernat Galmés "Vicento"	Major	2	400	14
Id	Major	3	167	7
Id	Pou Vey	4	100	4
Llorens Bauçà "Fuster"	Major	3	200	8
Rafael Bauçà "Monseriu"	Major	3	300	4
Rafael Umbert "Capirró"	Major	3	167	7
Andreu Jaume "Siurell"	Pou Vey	4	75	3
Pere Pont "Son Garriga de Antoni"	Major	4	100	4
Id	Pou Vey	4	75	3
Juan Sureda "Caseta"	Pou Vey	4	75	3
Llorens Bauçà "Gamundí"	Pou Vey	4	75	3
Llorens Bauçà "Parrino"	Pou Vey	4	75	3
Pere Carrió "Nina"	Carrerillo	4	75	3
Id	Major	3	200	8
Gabriel Riera "Garranxo"	Major	4	50	2
Antoni Jaume "Siurell"	Pou Vey	5	50	2
Barthomeu Melis	Major	3	167	7
Matheu Duran "la Real"	Major	4	100	4
Barthomeu Melis "de la Talaya"	Major	4	100	4
Miquel Galmés "Pastera"	Pou Vey	4	75	3
Miquel Soler "Barbot"	Carrerillo	4	75	3
Id	Major	3	200	8
Gabriel Llinàs "Son Pont"	Pou Vey	4	75	3
Id	de la Fosca	4	75	3
Juan Antoni Femenias "de Toltas Novas"	a Sant Llorenç	3	167	7
Antoni Juan Pasqual "Ferregut"	Pou Vey	4	75	3
Pere Nicolau Riera "Son Maset"	de la Fosca	4	75	3
Llorens de Jordi Sansó "Gras"	de la Fosca	4	75	3
Juan Jaume "Siurell"	de la Fosca			
Id	de la Fosca			
Juan Domenge "Quart"	Pou Vey	4	50	2
Barthomeu Gelebert "de Matheu"	Pou Vey	4	75	3
Id	Major	3	133	6
Antoni Masanet "Petit"	Pou Vey	4	50	2
Francesch Galabert	Pou Vey	4	75	3

Cathalina Sureda "Cañeta"	Pou Vey	4	75	3
Pere Joseph Galmés "Regalat"	Major	4	50	2
Barthomeu Sureda "Cañet"	Pou Vey	3	133	6
Barthomeu Umbert "Capirró"	Pou Vey	3	200	8
Id	Pou Vey	4	75	3
Id	Pou Vey	4	75	3
Pere Antoni Femenias "las Casas Novas"	Pou Vey	3	200	8
Id	Pou Vey	4	75	3
Id	Pou Vey	3		
Id	Pou Vey	4		
Id	Molí de vent i terra	2	650	33
Barthomeu Puiggros	Pou Vey	3	133	6
Barthomeu Ballester "Llixa"	de la Fosca	4	75	3
Miquel Forteza "Marchando"	Major	3	167	7
Maria Galabert "Truitade"	Pou Vey	4	100	4
Andreu Galmés "Mech"	Major	4	100	4
Antoni Gelabert "Escolà"	Major	4	100	4
Id	Pou Vey	4	75	3
Jaume Brunet "de Barthomeu"	Pou Vey	4	75	3
Llorens Riera "Picapedrer"	Pou Vey	4	75	3
Miquel Sancho "Escolà"	Major	3	200	8
Xerafí Llull "ca na Nina"	Major	4	75	3
Cathalina Riera, viuda	Pou Vey	4	75	3
Pere Antoni Riera "Garrit"	de la Fosca	4	75	3
Guillem Canaves "Roca"	Pou Vey	4	75	3
Antoni Jaume "Siurell"	Pou Vey	4	75	3
Juan Riera "Garranxo"	Pou Vey	4	75	3
Sebastià Amer "Rellas"	Pou Vey	4	75	3
Andreu Fabrer "Roig"	Pou Vey	4	75	3
Juan Galmés "la Teulera"	Major	3	200	8
Id	Pou Vey	4	75	3
Juan Melis "la Blanquera"	de la Fosca	4	75	3
Juan Galmés "Son Vives"	a Sant Llorens	3	200	8
Juan Jaume "Siurell"	a Sant Llorens	3	367	15
Totals			10.410	431

Tal dia com avui

Josep Cortès

ARA FA 110 ANYS

* Que es va crear una escola nocturna per a adults, dirigida per Antoni Gelabert Cano

* Que s'acordà dessecar l'estany de ca n'Amer, per les olors i malalties que ocasionava als veïnats.

ARA FA 90 ANYS

* Que el rector *Teco* va crear un grup d'*Exploradors* -una espècie de Boy Scouts- baix de la capa de la Congregació Mariana. Feien excursions i tenien una banda de música pròpia. Duraren fins l'any 1923.

ARA FA 80 ANYS

* Que el governador destituí el batle i deixà el càrrec vacant. Més tard en fou nomenat Jaume Santandreu, conegut com *el Senyor Teco*.

* Que va desaparèixer la figura del *regidor síndic*.

* Que es creà la comissió permanent.

ARA FA 65 ANYS

* Que va acabar la Guerra Civil.

ARA FA 25 ANYS

* Que se celebraren les primeres

eleccions municipals d'aquesta democràcia, amb aquests resultats: UCD 5 regidors; Grup Independent de Sant Llorenç, 2; Grup Independent de Son Carrió, 2; PSOE, 2. El primer batle va esser Ignasi Umbert, del PSOE.

ARA FA 15 ANYS

* Que s'inaugurà el poliesportiu, el local de la Tercera Edat i la delegació de l'Ajuntament a Son Carrió.

ARA FA 10 ANYS

* Que es col·locà una escultura dedicada als Donants de sang.

Antoni Sansó

1997

El **31 de gener**, el Tribunal Superior de Justícia es pronuncia en contra de la possibilitat que Catalunya pugui tenir equips olímpics propis.

El **23 de febrer**, un equip de científics britànics aconsegueix crear amb èxit el primer mamífer clònic, l'ovella Dolly.

El **16 de març**, moren a Figueres 11 immigrants il·legals que viatjaven amagats en un camió.

El **19 de març**, mor a Nova York, el pintor i escultor nord-americà Willem de Kooning.

El **3 d'abril**, a Barcelona, el MACBA presenta una exposició dedicada a la producció de l'arquitecte Josep Lluís Sert.

El **8 de maig**, en motiu dels 50 anys de la moto vespa, es presenta a Madrid l'exposició "Diseñando vespa" organitzada per l'empresa italiana Piaggio.

El **25 de maig**, l'Ajuntament de Barcelona acorda impulsar el projecte del Fòrum Universal de les Cultures per a l'any 2004.

L'**11 de maig**, la coalició de centre-esquerra, "El Olivo" guanya les eleccions municipals a Itàlia.

L'**1 de juny**, amb la participació d'un 71,4% de l'electorat, el Partit Socialista guanya les eleccions legislatives a França.

L'**11 de juny**, amb el títol de "Futur, present i passat" s'inaugura la 47ª Biennal de Venècia, comissariada per Germano Celant.

El **20 de juny**, Felipe González renuncia a la secretaria general del PSOE, i Joaquín Almunia el substitueix.

El **25 de juny**, mor a París, l'oceanògraf i naturalista francès Jacques-

Yves Cousteau que a bord del vaixell "Calypso" explorà i estudià els oceans.

L'**1 de juliol**, la colònia britànica de Hong Kong torna a sobirania xinesa.

El **4 de juliol**, la nau Pathfinder arriba a Mart.

El **13 de juliol**, a l'estadi del Nou Camp de Barcelona més de 60.000 persones assisteixen al recital de Plácido Domingo, Josep Carreras i Luciano Pavarotti.

El **24 d'agost**, mor a Barcelona, el pianista de jazz Tete Montoliu.

El **8 de setembre**, comença el nou curs escolar amb la implantació de la ESO que substitueix la EGB.

L'**11 de setembre**, s'inaugura a Barcelona el Teatre Nacional de Catalunya, obra de l'arquitecte Ricardo Bofill.

El **23 de setembre**, dirigents unionistes i membres del Sinn Féin es troben per primera vegada en 75 anys per tal d'iniciar un procés de pau a Irlanda del Nord.

El **18 d'octubre**, s'inaugura el Museu Guggenheim Bilbao, obra de l'arquitecte canadenc Frank O. Gehry.

El **19 d'octubre**, mor a Madrid, la realitzadora cinematogràfica Pilar Miró.

El **8 de novembre**, el curs del

riu Iong-Tse, a la Xina, es desvia per a construir l'embassament de les Tres Gorges.

El **13 de desembre**, s'inaugura a Los Angeles, la nova seu del Museu Getty, obra de l'arquitecte Richard Meier.

1997 a les Illes Balears

* S'inaugura el Túnel de Sóller.

* Se celebra a Menorca, la I Conferència sobre Desenvolupament Sostenible en les Illes Europees.

* Se substitueixen les sigles PM per la de IB als permisos de circulació i plaques de matrícula.

* La població ocupada en el sector serveis era de 208.379 persones.

* El parc de vehicles era de 606.101, dels quals, 461.826 eren turismes.

* El total d'empreses registrades era de 62.848, 40.911 eren persones físiques.

*Toieria
Bemeries*

*llistes de noces
objectes de regal*

Cector Pasqual, 8 - Sant Llorenç

Joan Roig

Jaumet: Complert, fet. Es poble ha demostrat estar fart de xuleria, prepotència, mentida, etc., etc. Voleu parlar un poc de ses eleccions o trobau que ja se n'ha parlat prou?

Julià: Qualque cosa podem comentar, perquè no vos cregueu s'acceptació des resultats d'aquesta gent.

Xesc: No, si n'Acebes ja ha començat: ells negocien durant 9 mesos ses subvencions en matèria agrícola de sa Comunitat Europea i no se'n surten, cada vegada els hi rebaixen més. Es nou govern, a ses 48 hores d'haver agafat posició, per qüestions de calendari té una reunió amb es Comissari pes temes agrícoles i els explica que sa cosa va a la baixa. I, com és natural amb aquesta gent de sa dreita mes rànica, n'Acebes aprofita s'oportunitat per presentar-ho com es primer gran fracàs des nou govern.

Jaumet: I an en Rajoy que no l'heu sentit, sa manera de criticar es nomenaments des fiscal de s'Estat i de sa nova directora de sa Televisió pública. Clar, cap des dos tenen carnet des PP...

Ramon: Idò jo no els veig tan dolents. Vaig sentir com n'Asnar feia un acte d'humilitat dient: "Sabemos quien ha mentido, sabemos quien ha intentado manipular y sabemos quien ha intentado manipular a la opinión pública en el tema de los atentados terroristas". I és clar, ets únics que manipularen, que varen dir mentides i que intentaren confondre s'opinió pública foren ells! Llavors ses declaracions de n'Asnar jo els veig com un acte propi d'humilitat.

Xesc: Tu t'ho creus an això? Perquè jo ho veig com una manipulació més.

Julià: Què vos pareix si parlàvem un poc des Govern Balear, perquè aquests sí que en tenen de barra, exigint per via d'urgència lo que ells sempre varen negar a s'anterior govern des pac-

te de progrés. Hi ha que veure quina cara que tenen.

Ramon: I s'actuació de na Cabrer en so tema des tren, que per un petit incident -que Déu sap si no ha estat provocat, vés a sebre-, són capaços de tenir-mos aquests propers quatre anys sense servei, quan en Cascos en va tenir bastants més que aquest i l'endemà es tren ja funcionava.

Xesc: Jo aquí donaré bastanta culpa a s'anterior govern per haver tengut massa ganes d'inaugurar es servei. Quan ells sabien que ses màquines les havia comprades en Canyelles, The Tractor Man, i no les havia posades en marxa perquè es tècnics li feren un informe que deia: ses vies són massa estretes per aquestes màquines. Ses màquines són massa altes i massa pesades, a més són de dièsel, lo que produeix que si per qualsevol circumstància ha de retornar sa marxa ja és impossible arribar amb puntualitat perquè no recuperen sa velocitat. Per altra banda, es tècnics aconsellaven fer una nova xarxa vial on es tren passàs per tots es pobles importants de s'Illa, per s'aeroport, per sa universitat i per sa vorera de mar, amb unes màquines que funcionassin amb un sistema elèctric, per això és que jo culp bastant s'anterior Govern.

Tomeu: Deixau-me parlar un poc del Madrid i del Barça. El Madrid, amb aquesta política d'en Florentino possiblement qualque any que dugui sort pugui fer es triplet, però si mos basam amb sa lògica futbolística, es noranta per cent d'anys ni tan sols guanyarà sa lliga. El Madrid no necessita un central, com diu sa gent, el Madrid necessita una defensiva completa, ja que en Salgado i en Roberto Carlos juguen d'extrems i quan van a s'atac no he vist mai ningú, exceptuant en Raúl, que les faci es

relleu; com que en es centre des camp tots són galàctics!!! Qui és es que roba sa pilota en es centre des camp? En Raúl enguany no s'ha temut de res. Però si li donen un mes de descans, qui posen en es seu lloc? En Ronaldo, sense cap dubte és es millor davanter del món, però com molts de brasilers se limita a jugar pes seu lluïment personal i ets altres galàctics, Beckham, Zidane i Figo, qui són, es seus reserves? No, Sr. Florentino, així no farà s'equip millor del món.

El Barça pareix que va per bon camí, pareix que té un president intel·ligent i un entrenador que sap de què va; lo únic que no estic massa d'acord és en s'entorn, que ho basen tot en sa figura d'en Ronaldinho, i quan el Barça ha començat a funcionar ha estat quan s'ha fitxat un roba-pilotes i s'ha posat en Xavi més avançat i es seus passes, sí que són un perill de gol, perquè en Ronaldinho, com deia abans, lo que fa molts de pics és anar a cercar es seu lluïment personal.

Mariano: Com que crec que ja hem parlat molt avui i s'ha fet hora d'anar a omplir-mos sa panxa, jo diré sa darrera: Això eren un catòlic, un protestant i un mormó. Estaven de tertúlia un diumenge de matí, presumint de lo grossa que tenien sa família

Es catòlic deia: jo tenc quatre fills, així que amb un més ja podria fer un equip de bàsquet.

Es protestant diu: això no és res homo, jo en tinc vuit i amb un més podria tenir un equip de beisbol.

Es mormó se queda tot seriós mirant-los i pensant fins que ets altres dos li demanen: "I tu que no dius res?".

"Bé al·lots -diu es mormó-, jo com que tenc dasset dones, amb una més ja podria tenir un camp de golf de devuit forats".

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

ADELA-Balears: 1994-2004

Deu anys "visquem al màxim" contra l'E.L.A.

Miquel Jordan i Ronsano

Amb motiu del desè aniversari de la nostra associació ADELA-Balears, dedico aquest article especial d'"Anar l'ull al bou amb l'E.L.A." a totes les persones que d'una o altra forma han posat el seu granet de sorra per assolir el que enguany celebrem: els dos querns i mig d'ADELA Balears! A tots moltes gràcies i felicitats!

Com a soci i col·laborador per generació espontània d'ADELA Balears em sent summanet afortunat de poder dirigir-me als amables lectors de Flor de Card per fer-los partícips d'un feliç esdeveniment, com és l'aniversari d'ADELA Balears, que aquesta primavera compleix 10 anys.

La nostra benivolguda associació mallorquina va veure la llum a les acaballes del mes d'abril de 1994, però, com tot naixement, va tenir un període de gestació que s'inicià poc abans del nadal de 1993, quan un home de bé que nomia Alonso Gil Ruiz, afectat per l'esferèidora E.L.A. des de feia tres anys, va llançar una crida en el diari Última Hora on, entre d'altres coses, deia:

"No llançaré la tovallola i per això vull dir a tots els malalts de la nostra illa que tinguem l'E.L.A. que ens hem d'organitzar. Estic a la vostra disposició en el carrer Estribor, 6 de Porto Cristo".

Aquella crida ben aviat va tenir resposta, ja que la va veure la valenta i garrida santamariera Caty Salom i Parets, que per aquell temps ja portava quelcom més de dos anys d'E.L.A. Tota deixondida i entusiasmada li va dir al seu pare, el bo i molt treballador Tomeu Salom, que la portés a Porto Cristo per veure el Sr. Alonso.

Després de la trobada, ambdós no van trigar en congeniar, i el 27 de desembre del 1993 na Caty i el Sr. Alonso ja sortien retratats en el diari Última Hora.

Aquesta nova crida va volar com una gavina fins a la veïna illa de Menorca, on la veure una altra persona afectada, el senyor Gabriel Martí, batle de Ferreries, qui no va tardar en sumar-se

als nostres dos protagonistes.

Els tres junts van decidir unir-se a l'Associació Espanyola d'Esclerosi Lateral Amiotròfica i fundar ADELA Balears, per oferir un aixopluc de comprensió, amistat i conhort a tots els elàtics de les Illes. I, com una flor que desplega els seus pètals, la nostra associació va obrir les seves portes a darreries d'abril del 1994.

Els nostres tres mosqueters -com li agradava anomenar-los a na Caty- es van repartir les tasques: Alonso Gil seria el president, Biel Martí el tresorer i la infatigable Caty Salom l'eficient secretària.

Si més no, aquesta feliç unió molt aviat es va veure truncada per l'E.L.A., dons el 8 de desembre de 1994 donava el seu últim alè el Sr. Alonso Gil, i per si tan irreparable pèrdua no fos suficient, un mes després, el 16 de gener, partia cap al Pare el tresorer Biel Martí. Aquest doble cop fou tremend per na Caty, ja que els dos amics de l'ànima en els quals es recolzava i se sentia protegida, la despietada E.L.A. els l'havia arrabassat.

No va ésser gens fàcil per na Caty superar tan mal glop, però el seu esperit, forjat com l'acer de les destrals, va fer que mirés la malaltia cara a cara i s'hi enfrontés, precisament amb els seus resplendents i garrits ulls. Qual-

sevol altra persona en la seva situació, començant per aquest pobre juntalletes, hagués llençat la tovallola i l'associació hauria desaparegut, però na Caty no, va saber ésser una mare coratge treient endavant la seva fillona: ADELA Balears, òrfena de dos dels seus tres pares.

I no tan sols això, sinó que va tenir la sapiència d'encomanar el seu entusiasme i esperança a tots els que l'enrevoltaven, fent-los partícips de la seva fe en la lluita contra l'E.L.A.; bona prova d'això la tenim en els seus exemplars pares, Tomeu Salom i Margalida Parets, que es van implicar amb cos i ànima en la causa de la seva estimadíssima filla. Tant és així que quan na Caty, el trist dilluns 2 de novembre de 1998 ens deixà físicament -que no espiritual, puix sempre la portam i la portarem en el cor-, els seus pares van saber continuar la seva obra: ell com a president de l'associació i ella amb la seva exquisida amabilitat, atenant tot aquell que ho necessités. Fins i tot m'atreveixo a dir -i que em perdonin tots- que si aquest any podem celebrar el nostre desè aniversari és gràcies a na Caty i als seus pares.

Cert és que han estat moltes les persones que han col·laborat en tan àrdua tasca, com per exemple: Jaume Sa-

lom, el bon i atent germà de na Caty, Miquel Ramis i Moyà, Xisca Dolç, Gori Riera... per citar-ne només algunes.

Però sense l'empenta de na Caty i la constància dels seus pares en els moments clau, estic convençut que ADELA Balears hauria tingut una vida molt curta, almanco aquesta és la meua apreciació personal i intransferible.

És per això que, en homenatge a la nostra estimada Caty, he volgut intercalar en el títol una frase molt seva: "viure al màxim", que crec que resumeix a la perfecció la manera com han viscut al llarg d'aquests anys totes les persones que han col·laborat d'una manera o altra a què puguem celebrar el desè aniversari.

També vull agrair públicament al Sr. Sebastià Garcia l'haver agafat el relleu com a president d'ADELA Balears, que li va cedir Tomeu Salom; igualment felicito el Sr. Miquel Ramis i Moyà, el nostre vice-president, per la seva fidelitat a l'associació, essent un autèntic exemple a seguir. Felicitació que faig extensiva a tots els membres, per ajudar a fer possible la seva continuïtat.

Aprofit també l'avinentesa per donar les gràcies al Sr. Mateu Morro, que fou batle de Santa Maria del Camí l'any 2001, així com al Consistori en ple, per tenir la gentilesa i humanitat de dedicar un carrer a na Caty; va esser tot un gest meravellós. Ella, que se sentia tan mallorquina, tan santamariera, tan del poble, ha d'estar molt contenta i orgullosa de formar part ja de la seva estimada Santa Maria del Camí, de la seva estimada Mallorca.

Per acabar, tan sols deman a Déu mon Paret que em permeti portar per molts d'anys conhort i esperança als elàtics i als seus familiars d'aquest raconet de terra ancorat en el Mediterrani, i així seguir l'estel refulgent d'entusiasme per la lluita contra l'E.L.A., que ens va deixar com el seu major tresor la inoblidable i guapa mallorquina de preciosos ulls xerradors que va esser i sempre serà Caty Salom i Parets.

A la fotografia, moment de la inauguració del carrer de na Caty, el 10 de juny de 2001

L'èter, trobada dels poetes (V)

I dins la més alta esfera de l'èter sentim una música sacra. És el reflex del món natural. El so d'una música celestial. El Pare, Déu, sap infondre en tot moment, allò que resulti més adequat a les circumstàncies vivents. És el cas de Salinas, catedràtic de música de la universitat de Salamanca, la música del qual abasta tal ressonància que els seus acords s'acosten a la Bellesa absoluta.

Al so diví de la cítara, vibra tot l'èter, amb una formosor i harmonia, com bé ens diu Fray Luis de León, no usades. Sons carregats d'esplendor i de sumptuositat.

Reverbera la llum. Febo¹ càlid, tendre, des del seu tron daurat, llur raigs d'or encerclen l'etèria volta. L'ambient es caldeja d'un vaporós aroma de torxa encesa. Eolo² deixa sentir suauement la seva fredor, donant pas a un migdia fresc, sonor.. Alenada detectora de la bullentor de la primavera.

Si Garcilaso havia introduït la lira a la nostra llengua, el seu perfecte cultivador serà Fray Luis, cim del Renaixement espanyol.

ODA

Cant a la primavera

D'abril el final era.
Els clavells, les roses, les margalides canten la primavera.
Sí! -diuen atrevides-
d'olor i de color enfervorides.

Posen, rosats blavosos,
els gladiolus silvestres, el color.
Nascuts als prats hervosos.
Natura sens sentor,
salvatge. Bullentor d'amor en flor.

D'entre cinc cordiformes
fulles, sense a penes la clatellera

alçar, mostren les formes
de la violeta, que era
humil símbol d'eterna primavera.
Del camí, a la vorera,
les caramuixes, altes, corbades,
formen llarga filera.
Corol·les salmonades
acaricien dels humans les mirades.

HAIKAIS

Bon renaixentista

Renaixentista:
totes les ciències
i arts estudia.

De Crist, el noms

Pastor, Pimpollo,
Cordero, Esposo, Amado.
Camino: ita est.

L'heretatge clàssic

La pulcritut,
d'Horaci. De Virgili,
la tendror lírica.

Jo

Avui som jo!
La poesia i l'amor
els trob dins el meu ser.

El sol brilla amb més intensitat
Dels teus ulls, el fugor presagia l'amor
El mar, sedant per a les nostres vides.

I mir el cel platejat
reflectit dins el blau puríssim de la mar.
I dins el més profund del meu ser
sent el plaer d'ésser poeta.

Qual tresor amagat
te du dins la meua ànima.
Omple el meu cor!
Habita per sempre damunt ell.

¹ En la mitologia grega i romana, és el déu del sol.

² Déu dels vents.

Entrevista als "Pets"

Crom el Nòrdic

En el suplement del diari Avui, els "Pets" parlen de la seva música i de la seva actitud davant del Rock Català, entrevista que transcriu parcialment. Agraeixo a mon germà Roger el que em passés les dades per a fer aquest article.

"Després de superar l'èxit de *Bon dia* i sobreviure a la moda del rack català, Els Pets tornen amb *Agost*, un disc en el qual es confessen més sentimentals i menys irònics. Senten la necessitat de fer cançons que perdurin en el temps, al marge dels arranjaments i les modes. D'agradar als crítics, a més dels seguidors incondicionals. Els Pets creixen, però mantenint l'essència de la seva música.

La nit de Nadal del 85. Aleshores es presentava com a rock agrícola.

Era una actitud vital. Volia dir que érem de poble i no ens n'amagàvem. Forma part de la nostra prehistòria.

Una prehistòria que els va posar en contra el públic barceloní...

Quan vam començar teníem clar que l'única manera de fer-nos sentir era desbarrar, provocar. Perquè ho teníem tot en contra. Ens vam carregar la generació anterior a la nostra, que era barcelonina, dient que era *pija* i repentinada. Vam arribar a Barcelona amb molta actitud i poc bagatge musical. I, és clar, vam rebre clatellades importants; jo crec que justes.

Però nosaltres continuem defensant el món rural en oposició al món urbà. Forma part de les nostres arrels.

El centralisme no només és un invent espanyol. Quan una persona viu a comarques és bastant conscient que, si vol fer qualsevol cosa, fins que no va a Barcelona no existeix. Barcelona és com una mena d'ens gran que es mira molt el melic. A nosaltres ens va costar bastant donar-nos a conèixer. Vam ser un producte de comarques que no va demanar permís a Barcelona per existir.

En aquells dies es definien com "una banda irreverent i divertida que procura evitar la indiferència del públic a base de provocar-lo". Què ha canviat?

Al principi utilitzàvem més la

provocació per donar-nos a conèixer. A mesura que hem tingut un ressò més ampli ja no ens ha calgut tant. Ara ens interessa més comunicar. Encara que, de vegades, comunicant provoques, perquè vivim en un país tan autista que parlant del que passa al carrer o al teu voltant pots provocar més d'un. Des de *Brut natural* vam agafar un llenguatge més adult i vam perdre la por a parlar de sentiments, de les coses quotidianes, i a treballar un costumisme que no deixa de banda la reflexió i la reivindicació.

Es pot dir que Els Pets tenen dos vessants: festa i compromís?

Tenim un vessant com a grup en directe i un altre com a grup de disco. En directe sí que el component principal és la festa. El concert com a esdeveniment és quasi teatral, amb escenografia. No som tres tios que puguen a dalt i fan cara de pomes agres i no diuen ni bona nit ni gràcies.

És un concepte de concert del món rural. A la ciutat, de concerts n'hi ha cada dia i la gent hi va com podria anar a fer qualsevol cosa. Però quan hi ha un concert en un poble, és festa major, tot un esdeveniment. Nosaltres a l'escenari responem una mica a aquest sentiment. Per això a l'escenari hi intervenen factors que en un altre grup potser no tenen tanta importància: el vestuari, l'escenografia. Sempre hem volgut que la gent identifiqui Pets i festa.

En canvi al disc...

Hi ha això que tu deies: compromís, reivindicació, tendresa, sentiment...

Aquest costumisme és el que els ha portat a parlar de tot?

És clar, perquè per explicar històries has de baixar de la teva torre d'ivori i sortir al carrer, fer el *carajillo* i escoltar què preocupa la gent. Per ser músic no deixes d'anar a comprar el pa o sortir amb els amics. Amb ells parles de tot: del programa de televisió d'ahir, del tripartit, de la situació del català a Mallorca... A l'hora de fer una cançó has de fer el mateix, no t'has de mutilar. Reivindiquem l'opció de poder ser molt banals, o al contrari, de parlar de sentiments. És la manera més honesta a l'hora de fer cançons.

Són els únics que no han rebutjat l'etiqueta de rock català?

Que la gent ho identifiqui amb un moviment de principis de la dècada dels 90 tampoc no ens ha de molestar. Nosaltres vam formar part d'aquest renaixement del nou rock que ja existia abans amb gent com Sisa o Pau Riba. No tenim perquè avergonyir-nos-en; tot al contrari, n'estem orgullosos. Malgrat la intoxicació permanent que hi ha hagut contra aquest moviment, va ser espontani i lícit. Qualsevol persona que el va viure amb 15 o 16 anys avui en dia segur que el recorda com un dels moments més feliços de la seva adolescència. I fixi's: 18 anys més tard, seguim fent rock català.

Els ha preocupat no arribar al mercat espanyol?

Ens preocupa més no sonar al País Valencià, a les Illes, la Catalunya Nord i la Franja de Ponent, que és el nostre territori. Els altres, si no volen acceptar-nos tal com som i amb la nostra llengua, ja s'ho faran.

Al País Valencià, que és un territori nacional, ens costa d'entrar-hi, no hi arribem, i no perquè no hi hagi gent, que això ho podem controlar des de la web. Rebem cartes de fans que ens diuen: "Veniu a tocar al meu poble". Però al teu poble hi ha un ajuntament del PP que no admet res que no vingui del nord del Principat.

Com veuen el panorama de la música en català?

Esta bé. Ara la gent por triar, hi ha de tot. Hi-ha una renovació tan estètica com generacional: hi ha Abús, Sanpedro, Sapo. La música catalana s'ha obert molt.

Johny Roten, vocalista dels Sex pistols, està participant a l' *Illa dels famosos* britànica. Si hi hagués una *Illa dels famosos* catalana hi veuríem Els Pets?

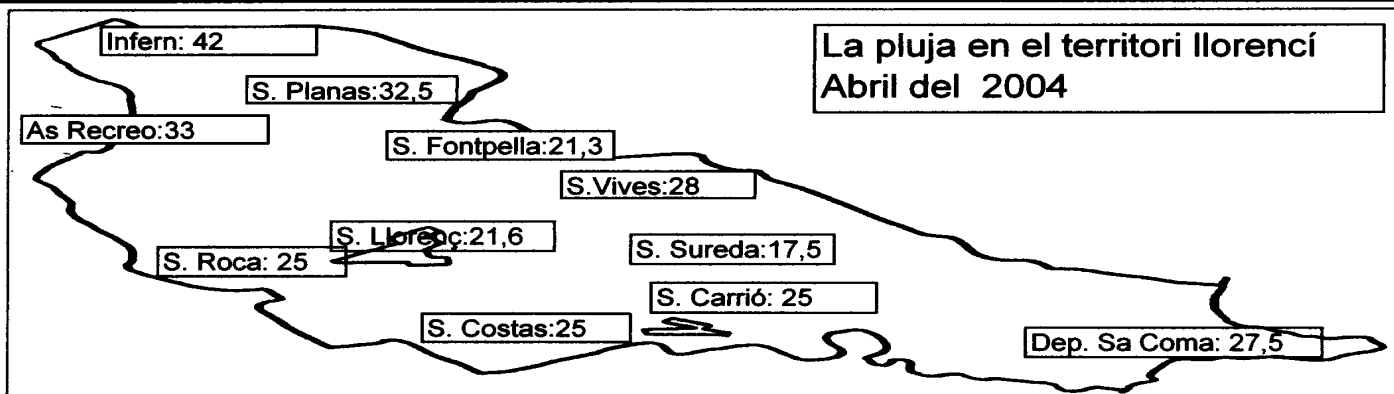
Estem en fase decadent, però no tant. D'aquí a 10 anys, quan ningú es recordi d'Els Pets i necessitem diners per tirar una família endavant ja ho veurem.

Així i tot, el dia que hi hagi una *Illa dels famosos* amb catalans voldrà dir que aquest país serà més normal.

CA'N XESC · ASTACIÓ PLUVIOMÈTRICA B480 · SAN LLORENÇ DES CARDASSAR RESUM DE LAS DADES VARIABLES DEL MES DE ABRIL DEL 2004

CEL SERÈ 12 dies	VARIABLE 9 dies	CEL COBERT 9 dies	GRANIS 0	TEMPESTES 2	DIAS DE PLUJA 7	BOIRADES 2	GELADES 1
	4.464 Kms	50 kms/ hora	85 kms/ hora				
DIRECCIÓ DOMINANT DEL VENT: LLEBEIG	RECORREGUT DEL VENT EN UN MES (EN KMS.)	VEL. MÁX DEL VENT. A SANT LLORENÇ Kms / h SW	VEL. MÁX DEL VENT. A SA FONTELLA Kms / h. NW	TEMPER. MÀXIMA 21,9°C	TEMPER. MITJA 12,8°C	TEMPER. MÍNIMA 2,3°C	PLUJA ACUMULADA AL 2004 137.2 l/m2.

Meteorologia

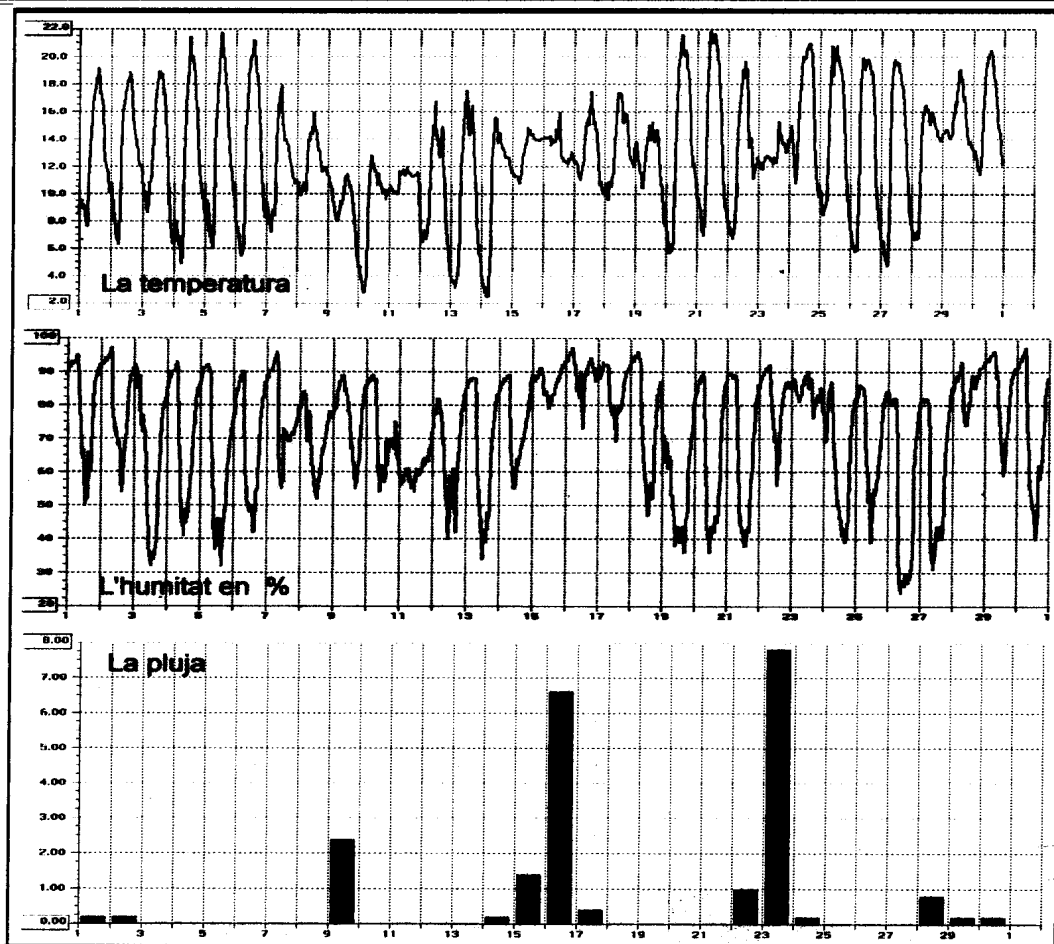
En el vocabulari pagès era freqüent escoltar de la gent més major allò de "en es 'bril cada gota val mer mil".

Enguany és un d'aquests: ha plogut relativament poc (137 l/m²), però el gra té salut i creix amb una força i una verdor mai vists, que amb un poc més de sort hi pot haver un dels esplets millors dels darrers anys.

I és que el gra no necessita que plogui cap barbaritat, sinó que amb poca saó li basta, sempre que estigui ben repartida. Aquí hi ha el detall.

Ara, en aquests dies, el qui viatgi en dia en avió i tenguí la finestreta veurà Mallorca amb un verd com fa molts d'anys que no es veia.

Xesc de sa Fontpella

Girar papers

Guillem Pont

No recordo qui era el pecador però sí que recordo perfectament el pecat, el fet. Es tracta d'un escriptor que, amb el temps, ha arribat a un punt en què, motivat per l'envelliment natural, ja no pot escriure ni pot llegir. Però en comptes de sentir-se un ocell sense ales comentava a un periodista el plaer que li produïa ensumar el paper dels llibres i escoltar el renou que fan les fulles quan es giren.

Potser per associació mental he recordat aquest fet que vaig llegir ja fa temps quan m'enfrontava amb el paper blanc a l'hora de redactar això mateix que llegiu.

Va ser girant papers que vaig trobar una fulla escrita a màquina, d'aquelles màquines d'un temps, que tenien determinades lletres parcialment espatllades que mostrava un suggerent títol subratllat: "Listat d'indicis indicadors de canvi meteorològic extrets de la cultura popular".

Formava part d'un plec més ample destinat a la elaboració d'una eina didàctica (orientacions per als educadors + fitxa per als infants) per a utilitzar, si més no, en el sí de ses Sitges.

(Un dia o altre haurem de treure temps no sé d'on per fer un buidat documental dels diversos racons de papers d'aquesta granja escola. Per cert, aquest mes de maig farà vint anys en què s'hi iniciaren les experiències didàctiques lligades a l'educació ambiental).

Bé, deia que d'un plec, girant papers buscant altres coses en va sortir una fulla on es relacionen un grapat de senyals de pluja. Ves per on!, vaig pensar, n'hauré de parlar amb en Xesc, potser li resultarà útil per si en descobreix alguna o per fer una anàlisi

comparativa amb els senyals que ell coneix del nostre àmbit local concret.

Vet aquí el contingut de la fulla, que es presenta a manera de proposta oberta ampliable i modificable. Vull dir que si algun dels lectors coneix algun senyal de temps que no surt a la relació i ho vol dir basta ho comuniqui a flordecad@wanadoo.es.

a.- Senyals de pluja

- Cel empedrat
- Cel rogenc
- Cel ennigulat
- Si el sol surt molt vermell
- Quan el sol pica més fort del que és habitual
- Si el sol es pon amb batzera
- Boira que pastura

- Cúmuls i niguls a ponent
- Si l'arc de Sant Martí surt el capvespre
- Quan el puig de l'Ofre està ennigulat
- Quan a mestral i tramuntana surt una grossa negror
- En veure voltor posat damunt el puig de sa Murta

b.- Senyals de vent

- Cel rogenc
- Si es veuen cucs per damunt terra i van lluent i nets
- Quan cau sutge per la xemeneia
- Quan les espines s'aferren a les parts de la xemeneia
- Si la lluna fa rotlo
- Lluna tapada
- Girant clar
- Lluna amb colors
- Si ses mosques es posen cap avall i piquen
- Les formigues fan carrerany
- Apareixen formigues amb ales
- Les ovelles belen, s'espolsen i cerquen els camins
- Quan s'espolsen fort les egües i el bestiar de feina
- Si es veuen cucs per damunt i van bruts de terra

c.- Senyals de què no plourà

- Vent de mestral
- Vent de gregal
- Si l'arc de Sant Martí surt el matí

Joyeria MAR
 Passeig Marítim de Cala Bona, 10
 07559 Cala Bona - Mallorca
 Tel. 971 58 53 24